

Labare á higa na a puwetaa MARKUS

*Waazu á Yuhanna slemaga baptisma
(Mat. 3:1-12; Luka 3:1-18; Yuh. 1:19-28)*

¹ Náwa a fantuwa estuwa labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu *Egdza á Dadaamiya:

² Ankwa an puwa am wakita á nabi Aisaya, a ba Dadaamiya:

«Náwa yá bela slebela-aaruwa á katafke á ña, á tsatsakaná ñane baráma.

³ Zlabe á daliye a ba ñane: Ankwa ura á bálá elva am kaamba, a ba edda-aara: Tsatsawanaatsatse unñule ge Yaakadada, tsawanaatse baráma-aara a gevge ba ndedde.»

⁴ Am iga a una ñanna maa, a naba semhe ge Yuhanna slemaga baptisma á sem kaamba, ba seke una a ndaana nabi ñanna, a fantau ge balaterá waazu ge emnde, a ba ñane á elvan ge itare: «Magaumága tuba, lyauvaalya baptisma, á yakuraarye Dadaamiya haypa-aha á kure.»

⁵ Daaci saresse emnde a Urusaliima ba kwakya, antara emnde na tá am kwára á Yahudiya gergere bademme, ta seza Yuhanna ge cena waazu-aara, daaci ta naba sanse haypa-aha-aatare, ñane keni maa, a magateraa baptisma am guwa á Urdun.

⁶ Nangyuwe na a tsekwanaa Yuhanna wá, ta hanaa am úgje á ezlegwame, ndza á ñgudá ba

gwagwa. Náza za-aara keni maa, á za ba iwe, antara nama.

⁷ A baa ñane am waazu-aara: «Ankwa á sawa ura am iga-aaruwa wá, edda-aara ñanna an hakuma ba ñane arge iya, ba ge sadanse kimake am sera keni hyanefka ya ðekideki.

⁸ Iya, yá ankwa á magakurá baptisma an yawe, amá ñane wá, á se magakurá baptisma an Shedekwe Cufedde.»

Baptisma á Yaisu

(Mat. 3:13-17; Luka 3:21-22)

⁹ Á ba am hare-aha ñanna maa, a naba semhe ge Yaisu á sa am Nasarátu am kwará á Galili, Yuhanna a se baranve am guwa á Urdun.

¹⁰ Am sarte na sessa Yaisu am yawe, a naa wertehe ge samaya, ankwa á tsekwa Shedekwe Cufedde á setarge ñane ba seke takala.

¹¹ Cekwaanḡudí wá, tá cená ba ye á sawa am samaya ñanna, a ba edda-aara á elvan ge ñane: «Ba ekka una ka Egdza-aaruwa wayanak-wáyá jipu, bademme a higa-aaruwa á ba áte ka.»

Shaitaine ankwa á bada Yaisu

(Mat. 4:1-11; Luka 4:1-13)

¹² Cekwaanḡudí am iga á una ñanna wá, Shedekwe á Dadaamiya á naba daa Yaisu á dem kaamba.

¹³ Hare kul ufade á njá á ba am dagave á dabba-aha am kaamba, a de badanaa Shaitaine am hare kul ufade ñanna. Ta magannaa ba malika-aha slera am kaamba ñanna.

Pukura-aha á Yaisu zunḡwe ta ufade

(Mat. 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)

14 Ngudfarnɔgudfa Yuhanna am dangay maa, am iga-aara daduwa Yaisu keni á dem kwárá á Galili, a de fantau ge balaterá labáre á higa na ni a belanaa Dadaamiya ge emnde.

15 A ba nane á elvan ge itare: «Kina wá, hyefhye sarte na ni a tsanaa Dadaamiya, samsa sarte á nja am kwárá-aara, magaumága tuba, lyauvalya labáre á higa.»

16 A gapte ge Yaisu cekwaangudfi a dába we á haye á Galili wá, a naa egdzar mama buwa, tara Simaun, tá an egdza emmenjara Andere. Tá anƙwa á puwa narre-aatare á dem yawe adaba itare ta emnde a sluwa kelfe.

17 Daaci a naba daterdáhá Yaisu: «Sawmbare dabawidába, yá gakurvege emnde a jaha emnde á sem sera-aaruwa, ba seke una ni má tá jahava kelfe-aha á dem narre na,» a ba nane á elvan ge itare.

18 Ba watsewatse, ta naba puwanve narre-aatare á ba áhuwa nanna, ta dába Yaisu.

19 Ta gapte ba cekwaangudfi á de katafke wá, Yaisu a naa egdzara á Jaibaidaiyus, tara Yakuba tá an egdza emmenjara Yuhanna tá am paare á yawe, tá anƙwa á tsatsa narre-aatare.

20 Daaci a naba daterdáha Yaisu itare keni, ta naba yaa eddetare Jaibaidaiyus am paare áhuwa antara emnde a slera-aara, itare ta dába Yaisu.

*Yaisu ngyainsengye shaitaine am ura
(Luka 4:31-37)*

21 Am iga á una nanna maa, Yaisu antara pukura-aha-aara nanna ta zlala á dem huƙe á Kafarnahum. Samsa kwaskwe á puwansepuwe

a naba dem *mashidi á Yahudiya-aha, a de kwaraterse elva á Dadaamiya.

²² Itare ta mága ba najipu-aara, aɗaba ɗane kwaraterseka seke náza á malum-aha á *tawraitá, amá edda á elva ɗanna ba ɗane, á kwaraterse á ba an hákuma.

²³ Vacite ɗanna maa, ndza aɗkwa ura an shaitaine am vuwa-aara am jáháva-aatare,

²⁴ a naba fu hula zhel ɗanna, a ba ɗane a elvan ge Yaisu am hula-aara: «Ekka Yaisu ura Nasarátu na mu, ká kátá uwe ka ázeɗere? Niya á ɗa ka se keɗaɗerkeɗa emtu? Iya diyanakdiya ganakini ka Ura Cudɗɗe na belakaa Dadaamiya na.»

²⁵ Yaisu a naba valarhe ge shaitaine ɗanna, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Dude we á ɗa, sesse am zhel na ba kina!»

²⁶ Daaci a naba slakalapte ge shaitaine am zhel na, a fu hula an ndzedá-aara baɗemme, a sesehe am ɗane.

²⁷ Baɗemme á emnde tá maga ba najipu-aara. A ba itare am dáɗave-aatare: «Ázara kena jeba una? Ba vaci palle keni cenanɗánka jeba á tsaha na, naɗeránka keni jeba á hákuma na ni, ura ba a ndanse elva ge shaitaine am ura ni, a naba sesehe!»

²⁸ Kertɗɗɗe hyaranmehye labare á Yaisu am kwará á Galili baɗemme.

Yaisu a mbataraahe emnde kwakya am lapikere gergere

(Mat. 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Ba segashe-aatare am mashidi wá, Yaisu a ɗaba tara Simaun antara Andere á dem

mba-aatare, ta d'abaterd'ába tara Yakuba antara Yuhanna keni á dehuwa.

³⁰ Duwa-aatare maa, ta de beraa shawle á Piyer mukse, á ba á zlava, á wáná zlagzlagi. Daaci ba demda á Yaisu, ta naba mbedanuhe.

³¹ A duhe ge Yaisu á dezeńara, a de nanaa ba erva, a tsantehe, a naba mbehe, a fantau ge magateraa kashi.

³² Eblyabelya vaciya, herzha mánggaripu maa, emnde ta saa emnde-aha-aatare na lapika vuwa-aatare, antara emnde na tá an shaitaine na bademme áseza Yaisu.

³³ Bademme á emnde a hufe á ekse saresse, ta se jamme áte we á wakyiya nanna.

³⁴ Yaisu a mbateraaha emnde kwakya am lapikere-aha-aatare gergere, a ngyanse shaitaine-aha kwakya am emnde. Vaterteka baráma d'ekideki ge shaitaine-aha nanna ge ndaase elva, adaba itare diyardiya Yaisu ma ware nane keni.

*Yaisu an'kwa á ja d'aba an waazu
(Luka 4:42-44)*

³⁵ Mákurálla-aara wá, a sesehe ge Yaisu á ba an iren'lya, a zlalehe á dem kaamba yiyiye an ekse ba shagera, a de maga maduwa áhuwa.

³⁶ Daaci ta naba d'abemhe ge tara Simaun antara emnde na ni tá ba kerde, ta de tataya tate na átekwa.

³⁷ De sharánsha maa, a ba itare tá elvan ge nane: «Degiya emnde bademme tá an'kwa á tatayaktátaya jipu!»

³⁸ Amá a n'waterante, a ba nane á elvan ge itare: «Mi zlalawa á miya á dem ekse-aha na

herherzhe, yá de magaterá waazu ge emnde a ekse-aha ñanna keni, adaba a siyaa ba una ñanna.»

³⁹ Mázla-aara ba zlá-lá-aatare, ta fantau ge já daba am kwará á Galili bademme, anƙwa á magaterá waazu ge Yahudiya-aha am mashidi-aha-aatare, anƙwa á ñgya shaitaine-aha keni am vuwa á emnde.

*Yaisu mbanaambe slederve
(Mat. 8:1-4; Luka 5:12-16)*

⁴⁰ A semhe ge slederve umele, a se kezlaa ugje á katafke-aara, a fantau ge ñala ázeñara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Má wayak-waya wá, ká dzegwándzegwa givege ba metedde vuwa-aaruwa.»

⁴¹ Daaci Yaisu a naba zanvaarhe, a pelse erva-aara, a de fete áte ñane, a ba ñane á elvan ge ñane: «Wayanwáyá ká mbembe, ba metedde vuwa á ña.»

⁴² Ba seke ndaha á miya na, a naba mbehe ge slederve ñanna metedde.

⁴³ Amá lauktu á belanaabela wá, a tedanánte hyema ba shagera,

⁴⁴ a ba ñane á elvan ge ñane: «Balananseka ma ge ware keni dekideki. Názena ká de maganaaka wá, de maranánmárá ire á ña ge *liman, vanteva sadake á ña ge Dadaamiya áte una a ndanaa Muusa ge seydire á ña á katafke á emnde bademme ganakini mbakmbe.»

⁴⁵ Amá ñane, ba zlala-aara wá, a de balse labare ñanna áza emnde bademme. Adaba una ñanna Yaisu dzegwánka marse ire-aara áza emnde mazla-aara, sey á njá á ba am kaamba

yiyiye an ekse, tá duwa ba emnde ádezeɲara, á sawa am tate-aha gergere.

2

*Yaisu a mbaa ura an matsa ubiya-aara
(Mat. 9:1-8; Luka 5:17-26)*

¹ Haraahare cekwaɲgudí wá, a naba eptsehe ge Yaisu, á sem huđe á Kafarnahum, cenarancena emnde ganakini saasa, aɲkwa am mba.

² Daaci kwakya nalga a se jamme am huđe á ha ɲanna, sete we á wakiya keni baaka sleđe đekideki ge kwakya á emnde. Daaci Yaisu a fantau ge ndater elva á Dadaamiya.

³ Á ba am sarte ɲanna maa, ta semhe ge emnde umele, ta sanaa ura an matsa ubiya-aara, ta saa sepanaa emnde ufade am dagave-aatare.

⁴ Amá dzegwaránka dáná á de katafke á Yaisu adaba kwakya á nalga. Daaci ta naba dafte áte ire á dzuguru, ta naba weraa ire á dzuguru ɲanna am ndaɲɲire á tate na ni átekwa Yaisu, ta velem zhel na antara egdera-aara bađemme.

⁵ Náanna Yaisu fetarfire á emnde ɲanna maa, a ba ɲane á elvan ge edda una lapika na: «An bára haypa-aha á ɲa bađemme egdza-aaruwa.»

⁶ Áy, tá aɲkwa malum-aha á *tawraitu umele á njanja am tate ɲanna. Malum-aha ɲanna ta fantau ge dzamanaa am ervaɲđe-aatare, a ba itare:

⁷ «Kwaye zhel na aɲkwa á lyiya sleđe á Dadaamiya. Ware edda una á dzegwándzegwa yanár haypa ge ura máki Dadaamiya ka palle?»

⁸ Kertenj a naba diyeddiya Yaisu názena tá anƙwa á dzamaná itare, a ba ɲane á elvan ge itare: «Labára kwa dzamete una am ervaunƙe á kure?»

⁹ Ázara una tsaftsafe jauje ge banán ge edda una lapika vuwa-aara: An bára haypa-aha á ɲa, bi baná: Tsettse, eksanteksa egdera á ɲa, ezzlala an sera á ɲa?

¹⁰ Iya wá, yá kátá kwá diyeddiye geni iya *Ura á emnde bademme yá an hákuma ge yateraare haypa ge emnde am duniya na.» Daaci a ba ɲane á elvan ge edda una an matsa ubiya-aara na:

¹¹ «Ya ndaa ba ekka, tsettse, eksanteksa egdera á ɲa, ezzlala á da.»

¹² Kertenj tsettse zhele na á katafke-aatare bademme, a eksante egdera-aara, a naba zlalá. Bademmire-aatare tá maga ba najipu-aara, a ba itare: «Ba ser palle keni ndza nanjeránka jeba á una ɗekideki.» Daaci ta fantau ge gala Dadaamiya.

*Náwa ndza a ɗantaa estuwa Yaisu Laiwi
(Mat. 9:9-13; Luka 5:27-32)*

¹³ Yaisu a naba eptsa ádaliye ádete we á haye á Galili. Kwakya nalga ta duhe ádezenjara, daaci a fantau ge ndater elva á Dadaamiya.

¹⁴ Am iga á tsetse-aara áhuwa, a naa egdza á Halfa á njá am bere á hadáma, zhara-aara Laiwi, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Tsettse, sawa, ɗabidába.» A naba tsa Laiwi, a ɗába Yaisu.

¹⁵ Am iga-aara maa, tara Yaisu tá anƙwa za ɗafa antara pukura-aha-aara am mba á Laiwi ɲanna, ta naba záná átirpalle antara *emnde a

jaha hadáma ira emnde a haypa umele, adaba kwakya jeba á emnde nanna ta daa daba Yaisu.

¹⁶ Tá anƙwa *Farisa-aha umele, ta malum-aha á *tawraitá, ta naa Yaisu anƙwa za dafa antara emnde a jaha hadáma ira emnde a maga haypa gergere. A ba itare tá elvan ge pukura-aha-aara: «Labára á za dafa antara jeba á emnde nanna?»

¹⁷ De cenatercena Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Emnde na lapiya vuwa-aatare wá, baaka wedere-aatare áza dauktar, sey ba emnde na lapika vuwa-aatare una tá deza dauktar. Daaci ba duksa palle ge iya keni. Sanka ya á se tataya emnde na tá am jirire, ya se tataya ba emnde a haypa.»

Ndává áza Yaisu arge tsufa ndera
(Mat. 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Vacite umele maa, pukura-aha á Yuhanna antara *Farisa-aha tá anƙwa tsufá ndera, amá pukura-aha á Yaisu tsufarka. Daaci ta naba duhe ge emnde umele, ta ndavanu ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge nane: «Labára pukura-aha á nana tá ekseka ndera?»

¹⁹ Daaci a nwaterante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Emnde na tá dahaterá á sem larusa keni, kwa kurken tá dzegwándzegwa tsufa ndera emtu, am sarte na tá áza zhele á larusa? Am sarte na ni anƙwa zhele á larusa am dagave-aatare wá, tá dzegwánka tsufa ndera deƙideƙi.

²⁰ Amá anƙwa á sawa sarte umele wá, watse tá pakyava antara zhele á larusa. Am sarte nanna wá, itare keni, watse tá tsufá ndera.

21 «Baaka ura a venya emgyegwe a nanɣyuwe an baukta áŋwaslire, adaba máki á venyaná an una áŋwaslire, una áŋwaslire na á teɗa emgyegwe a nanɣyuwe na, daaci á farfe te-aara.

22 «Zlaɓe ádaliye, tá puweka mbazla áŋwaslire á dem emgyegwe a *kanyakanya-aha. Adaba máki tsetse mbazla, á tatanvetate kanyakanya-aha na. Daaci á puwa mbazla á dem haha, kanyakanya keni badzafbadze. Daaci máki mbazla áŋwaslire wá, sey tá puwaná á dem kanyakanya-aha na áŋwaslire.»

*Ba Yaisu una edda á vaci puwansepuwe
(Mat. 12:1-8; Luka 6:1-5)*

23 Vacite umele an kwaskwe á puwansepuwe, a degashe Yaisu antara pukura-aha-aara praatte am dágave á fe-aha á hiya maa, pukura-aha-aara ta naba fantau ge kázla ire á hiya na.

24 A ba *Farisa-aha tá elvan ge Yaisu: «Labára pukura-aha á ŋa tá maga duksa na an piya vaci puwansepuwe?»

25 A naba ŋwaterantehe ge Yaisu, a ba ŋane á elvan ge itare: «Ekkure ndaakurseka názu ndza a maganaa *Dawuda am sarte na irice-aara antara emnde-aara bademme ŋateraŋa waya, tá an wedere á náza za ba jipu na emtu?»

26 Duwa-aatare á dem mashidi wá, Dawuda ŋanna a naba eksante tapiske na ta fan ge slera á Dadaamiya na, ta naba zuhe antara emnde-aara. Amá shairiya á Dadaamiya wá, a vaterte barama ba ge *liman-aha palle za tapiske ŋanna. A mágava una ŋanna am zamané á Abiyatar ŋane male á liman-aha.»

²⁷ A ba Yaisu á elvan ge itare zlaɓe ádaliye: «Á maganá ba kwaskwe á puwansepuwe nampire ge urimagwe. Urimagweka una á maganá nampire ge kwaskwe á puwansepuwe.

²⁸ Daaci ba *Ura á emnde baɗemme una edda á vaci puwansepuwe.»

3

Zhele an emtsa erva-aara (Mat. 12:9-14; Luka 6:6-11)

¹ Vacite umele maa, Yaisu a daliye zlaɓe ádaliye á dem mashidi, a de bera ura an emtsa erva-aara vacite ɲanna.

² Am mashidi ɲanna maa, tá aɲkwa emnde na tá tsagwada ba Yaisu, ta fantau ge zhára Yaisu an eɲkale-aatare baɗemme, má watse á mbanaambe ura an kwaskwe á puwansepuwe, lauktu ma tá puwar elva adaba una ɲanna.

³ Amá Yaisu a naba banán ge zhele na an emtsa erva-aara na: «Naba tsettse, tsaatse á katafke á emnde baɗemme.»

⁴ Daaci a naba ndavateru ge emnde baɗemme, a ba ɲane á elvan ge itare: «A vamite baráma á mága uwe *tawraitá an kwaskwe á puwansepuwe? Mága maggwire emtu, mandzawire he? Lya ura emtu, keɗa ura he?» Ta naba heɗu we-aatare ɲwarka.

⁵ Jaaja ervaunɗe á Yaisu, a zharateraahe, degdegire á ire á emnde ɲanna wantewa jipu. Daaci a ba ɲane á elvan ge zhele na: «Pelansepele erva á ɲa.» A naba pelanse, erva-aara gevge ba laɲɲe ba seke erva-aara werre.

⁶ Mazla-aara ba zláá á degashe ge *Farisa-aha, ta de magaa sawari-aatare antara emnde á *Hirudus, geni tá maganá estara, lauktu tá kedanaakeda shifa á Yaisu.

Nalga na áseza Yaisu áte we á haye

⁷ Daaci ba zláá ge Yaisu antara pukura-aha-aara á dete we á haye á Galili. Kwakya nalga na ta dabanaa ádehuwa. Emnde nanna ta segashe am kwara á Galili, emnde umele ta sawa á sa am hufe á Urusaliima,

⁸ antara am kwara á Yahudiya bademme, antara á sa am kwara á Idumaya, antara á sa á katafke á guwa á Urdun, ira á sa am kwara á Tirus antara Sidaun. Emnde nanna bademme ta se á ba áza Yaisu adaba cenanácena labare-aara.

⁹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara, tatayauwivaatataya egdza paare á yawe, geni a becariteka emnde.

¹⁰ Adaba nane slemba emnde, daaci emnde na lapika vuwa-aatare na kwakya ta berdavuwa ásezenjara, geni tá fetefa erva-aatare áte nane.

¹¹ Emnde na tá an shaitaine, ba ta puwete ice-aatare áte nane maa, reppe ta naba mbeda am sera-aara, ta ámbera hula, a ba itare am hula-aatare: «Ba ekka una ka *Egdza á Dadaamiya.»

¹² Amá a naba valaterarhe ge Yaisu á ba an ndzedá geni a ndaharka elva áte nane d'ekid'eki, ma ware nane keni.

Yaisu ankwá á dzera pukura-aha-aara ke-laawa ju buwa

(Mat. 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ Am iga á una nanna maa, Yaisu a detaa emnde na a wayateraa nane, ta d'ála emnde nanna antara nane áte egdza wa.

¹⁴ Ate wa nanna maa, a de dzerese emnde kelaawa ju buwa am itare, a d'aateraa an emnde a bela. A dzeraterse ganakini tá nja antara nane ba kelaazare, á belaterá á de balaterá labare á higa ge emnde.

¹⁵ Daaci a vaterte hákuma á ngya jini-aha am ura.

¹⁶ Náwa zhera-aha á emnde a bela nanna: Simaun nane una Yaisu a fante zhera á Piye,

¹⁷ tara Yakuba tá an egdza emmejara Yuhanna itare ta egdzara á Jaibaidaiyus, Yaisu a faterte zhera á Bauwanairgais, amaana: hula á samaya, adaba itare ta emnde a ica ervaunje watse-watse;

¹⁸ Andere, Filip, Bartaulauma, Mata, Taumas, Yakuba á Halfa, Tadawus, Simaun na wayaaka tá kwaráterá emnde umele na,

¹⁹ ira Yahuda Iskariyaut edda una a velu Yaisu áza kelaade-aha-aara na.

Emnde á Yaisu ta kurken an shaitaine Yaisu

²⁰ Saasa Yaisu maa, se jarammejahe emnde zlahe ádaliye, ba sarte á zu duksa keni sharánka tara Yaisu an pukura-aha-aara.

²¹ Am sarte na cenarácena emnde a há-aatare, a ba itare: «Una wá, hairireka mazla-aara.» Daaci ta naba duhe geni tá tedesetede am dagave-aatare.

*Tara Yaisu tá taa njeka antara Shaitaine
(Mat. 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)*

²² Tá ankwá malum-aha á *tawraitá am emnde ñanna ta sawa á sa am huđe á Urusaliima, ta bantsa itare: «Ankwá *Bailjaibul slekse á shaitaine-aha am ñane.» Emnde umele keni ta ndahán ba estuwa, a ba itare: «A vantaa ba slekse á shaitaine-aha ñanna hákuma ge ngyesaa shaitaine am ura na.»

²³ Daaci Yaisu a daterte bademme á dezeńara, a vaterte elva an naraje, a ba ñane á elvan ge itare: «Á sáwá estara ni Shaitaine á báká ire-aara na?»

²⁴ Am kwára á slekse palle, máki emnde tegarsetege gergere buwa wá, á zlaleka hákuma mazla-aara.

²⁵ Zlabe ádaliye, am huđe á há palle, máki tegarsetege emnde gergere buwa, huđe á há ñanna á zlaleka mazla-aara.

²⁶ Ba duksa palle ge Shaitaine keni. Má gevge ni Shaitaine a teganse ire-aara buwa am kwára-aara wá, hákuma-aara á duka á de katafke, ma vaatara keni á zle.»

²⁷ Yaisu ankwá á sla Shaitaine an slendzedá, a ba ñane á elvan ge itare: «Baaka ura á dzegwándzegwa zá há á slendzedá, máki ek-sevaaka emtsaade slendzedá a puwanse erva ákataliya, lauktu ñane á zá há-aara bademme.

²⁸ «Diyaweddiye una ba shagera: Bademme á haypa-aha na tá maganá emnde, antara elva a mándzawe na tá valyaná itare áte Dadaamiya na, á yateraareya Dadaamiya bademme.

²⁹ Amá edda una ni a ndaase elva a mándzawe áte Shedekwe Cudedde wá, baaka yanarye ge

ɲane ɔkidefeki. Adaba haypa-aara ɲanna náza ba ge ɔkidefeki.»

³⁰ A bateraa una Yaisu na wá, adaba ta bantsa emnde umele-aatare: An shaitaine.

Tara emmeɲara antara egdzar mama-aha-ɲara ge Yaisu

(Mat. 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Am iga a una ɲanna maa, ta semhe ge tara emmeɲara, antara egdzar mama-aha á ɲara, ta tsaahé á ba ágashe, ta belaa ura, ta de ɔante.

³² Am sarte ɲanna kwakya emnde ázeɲara, amá ta naba ndahanhe, a ba itare: «Tá aɲkwa á ndaváká tara emmeɲa, antara egdzar mama-aha-ɲa ágashe.»

³³ A ɲwaterante, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ware ɲane emmerwa ge iya? Emnde-ara itare egdzar mama-aha-aaruwa ge iya?»

³⁴ Daaci a zharaa emnde na tá ázeɲara, a ba ɲane á elvan ge emnde bademme: «Náwa tara emmerwa antara egdzar mama-aha-aaruwa tá áhuna.

³⁵ Ma ware una á maga názu á kataná Dadaamiya, egdza emmerwa ba ɲane, emmerwa ba ɲane.»

4

Naraje an slepuwa wulfe

(Mat. 13:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Yaisu a daliye zlaɓe á de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde áte we á haye á Galili. Kwakya nalga á emnde a jemaa á katafke-aara. Adaba una ɲanna, a njema am paare, ɲane áte

ire á haye; emnde wá, badfemme tá á ba am haha áte we á haye nanna.

² A kwaraterse duksa kwakya an naraje-aha, a ba nane á elvan ge itare:

³ «Cenawancena, náwa yá bakurá elva: Sesse zhele umele ge de puwa nalkame am fe-aara.

⁴ Am sarte na anƙwa á puwa nalkame nanna, wulfe-aha umele a de valyaa áte unɲule, ta se tsakantehe ge yiye-aha.

⁵ Wulfe-aha umele, a de valyaa áte cacera, cekwa haha, a naba sese á ba áte watsewatsire adaba cekwa haha.

⁶ Amá de sesse vaciya an kára-aara wá, der-aadera adaba baaka slalwe nɲelama.

⁷ Wulfe-aha umele zlaɓe ádaliye, a valyemaa am dake, a waltaa am dake, a becante ge dake, magaaka ire.

⁸ Amá wulfe-aha umele wá, a puwaa á ba am haha shagera, a sesehe ba shagera, a waltaa an unɲule-aara, a magaa ire. Ekte-aha umele, ta yayaa egdzara kul keye kul keye, ekte-aha umele ta yayaa kul unƙwahe kul unƙwahe, ekte-aha umele zlaɓe ádaliye ta yayaa deremke deremke.»

⁹ Daaci a ba nane á elvan ge itare: «Edda una máki anƙwa hyema-aara, a cenevaacena!»

Labára naraje-aha?

(Mat. 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰ Am sarte na baaka dikele á emnde ázenjara, ta juwa ba emnde umele-aatare antara pukura-aha kelaawa ju buwa, ta naba ndavanu maana á naraje-aha-aara.

11 A ṅwaterante, a ba ṅane: «Kure wá, vararakurteva baráma geni kwá diyeddiye nasherire na am *kwara á Dadaamiya, amá emnde umele wá, ma yá naterndáhá keni sey á ba an naraje.

12 Éstuwa, ma tá aṅkwa á zharaná á ba an ice-aatare keni, tá diseka ḍekideki; ma tá aṅkwa á cenaná á ba an hyema-aatare keni, tá ceneseka ḍekideki. Adaba itare, baaka wedere-aatare an ḍaba Dadaamiya. Ayka wá, ma andze á naba yateraarye Dadaamiya!»

*Maana á naraje an slepuwa wulfe
(Mat. 13:18-23; Luka 8:11-15)*

13 Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kina cenakuránka naraje na? Máki cenakuránka una, kwá de cenaná estara kena naraje-aha umele na?

14 Náwa maana á naraje ṅanna. Slepuwa wulfe ṅanna wá, á puwa ba elva á Dadaamiya.

15 Emnde umele, itare ta ba seke uṅjule. Tá cenvaacena elva á Dadaamiya, amá kertenj á sawa shaitaine, á tsakse elva ṅanna am itare.

16 Emnde umele itare ta ba seke cacera. Má cenarácena elva á Dadaamiya, kertenj tá lyiyaná á ba an higa.

17 Amá tá vanteka sleḍe ge elva á Dadaamiya ṅanna am itare. Daaci má jerje lámare umele bi zlaḍa adaba elva ṅanna wá, tá yá fetarfire-aatare ba watsewatse.

18 Emnde umele zlaḍe á daliye, itare ta ba seke dake. Tá lyevalya tsa elva á Dadaamiya,

19 amá wá, á dem dagave á dzama á ire an kazlaṅa á duniya, antara waya á nalmane

kwakya, ira waya á duksa-aha umele gergere am duniya na. Á becanta ba una ɲanna elva á Dadaamiya na am itare, á maŋka nampire ɔekideki.

²⁰ Amá emnde umele wá, itare ta ba seke haha na sleɔe shagera na. Tá cenevaacena elva á Dadaamiya, tá lyiyaná an ervaunɔe-aatare palle, elva ɲanna á maga nampire am itare. Emnde umele aɲkwa nampire-aatare cekwa, emnde umele nampire-aatare deydey, amá emnde umele wá, kwakya nampire-aatare.»

Naraje an kára á fanus

(Luka 8:16-18)

²¹ Yaisu a farhe zlaɔe áɔaliye ge tsakaterá elva, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ware edda una máki a mbante kára á fanus, á fáná am ekte á egdera, bi á uɲmbar tasa? Baaka ɔekideki, sey tá zleɲelaná á ba áte tate-aara.

²² Daaci diyaweddiye ganakini baɔemme á názena an shebe kina, watse á sesse ásegashe. Baɔemme á názena nasherire kina, watse tá diyeddiya emnde baɔemme.

²³ Edda una, máki aɲkwa hyema-aara, a cenevaacena.»

²⁴ Zlaɔe áɔaliye a ba ɲane, á elvan ge itare: «Faufa hyema am názena kwá cenaná kure baɔemme na. Adaba baɔemme á názena kwá magaterná kure ge emnde na wá, Dadaamiya kení á de magakurná á ba áte una ɲanna ge kure kení. Baira á de januje ɲane am una kure kwá magaterán ge emnde.

²⁵ Edda una máki aɲkwa ázenara na wá, watse tá de fanaarfe zlaɔe áɔaliye ge ɲane. Amá edda

una an erva dey wá, ba egdza una ázenjara na keni, tá de lyanvulye.»

Naraje an wulfe á wálá á ba an ire-aara

²⁶ Yaisu a farhe zlaɓe ádaliye, a ba ɲane á elvan ge itare: «Náwa názu á gáráva an názena á magava am *kwara á Dadaamiya: Duwa á ura umele, a puwaa wulfe am fe-aara.

²⁷ Daaci ɲane á pá ba hare-aara, á kezla ba hare á bere, amá wulfe ámbera á ba segashe, anƙwa á wala, baaka názu a disaa ɲane am huɗe-aara ɗekideki.

²⁸ Baɗemme, á maganá ba haha slera. A sanse wulfe, a walante, a magaa ire, haa a nanve.

²⁹ Má welasewele, edda fe a duwa á ba an náza wa masa-aara, a de icica, aɗaba hyephye sarte.»

Naraje an wulfe á pilli

(Mat. 13:31-32, 34; Luka 13:18-19)

³⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare zlaɓe ádaliye: «Mí slaterá an uwe *kwara á Dadaamiya? Mí shateru an naraje-ara ge emnde?

³¹ Kwara á Dadaamiya wá, á gáráva an wulfe á pilli. ɲane wá, cekwa ba ɲane am wulfe-aha baɗemme.

³² Amá má jaremje am haha, sesse wá, á wala jipu, haa á jauje ba ge duksa-aha umele an wala, á vala erva, yiye-aha tá njá am sheɗekwe-aara, tá maga bere-aatare keni átekwa.»

³³ Yaisu a kwaraterse estuwa elva ge emnde an naraje-aha áte una tá cenáncena.

³⁴ Baɗemme á elva-aara a kwaraterse á ba an naraje. Amá ge pukura-aha-aara, am sarte na

baaka emnde ázetare wá, a palateraa sera-aara bademme.

Yaisu a ekhyaa válale
(*Mat. 8:23-27; Luka 8:22-25*)

³⁵ Ba vacite ñanna herzha mangaripu wá, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Ebzaumbze haye ádehuwa-aara.»

³⁶ Daaci ba tse-aatare, ta yaa emnde am tate ñanna. Pukura-aha ta daa Yaisu am paare na a njemaa ñane am hufe-aara, amá paare-aha umele keni ndza ankwá áhuwa.

³⁷ Cekwaangudí wá, a naba tsete ge válale yaikke átire á haye ñanna, a maganaa ñane wádza á haye á ba an ndzedá haa a nante paare an yawe.

³⁸ Yaisu ñane á zlava áte kataliya á paare, a belete ire-aara áte náza bela ire, á pá ba hare-aara. Duwa á pukura-aha-aara, ta tsante am hare na, a ba itare tá elvan ge ñane: «Malum, mí kedá ni baaka lambe á ña?»

³⁹ Ba tsetse-aara, a naba valarhe ge válale na, a ba ñane á elvan ge haye: «Tsaatse ba tseriyye.» Daaci a naba tsahe ge válale, tseriyye slede ba seke ndza magaaveka duksa.

⁴⁰ Am iga á una ñanna maa, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Labára kwá maga lyawa estuwa? Baaka fetarfire á kure áte ya emtu?»

⁴¹ Daaci jaterja lyawa jipu, a ba itare am dagave-aatare: «Ware kena ñane una ni dete ba effeya antara haye keni tá fansarfe na?»

5

*A mbanaa estuwa Yaisu ura an shaitaine
(Mat. 8:28-34; Luka 8:26-39)*

¹ Am sarte na icaransice haye ɲanna maa, daraada áte iga a guwa ɲanna. Tate ɲanna wá, am kwara á Gairasaine-aha.

² Ba a tsekwese ge Yaisu am paare wá, a naba sesehe ge zhele umele am dagave á irekhya-aha, a se yainu á ba an ye ge Yaisu.

³ Zhele ɲanna wá, an jini am ire, á njá á ba am dagave á irekhya-aha. Baaka ura á dzegwándzegwa tákwasa ɲane, ma an tsavayt-savaye keni.

⁴ Adaba ser kwakya tá puwante sasala áte sera, tá tákwasaná erva an tsavaytsavaye, amá a ɓataahe baɗemme. Baaka ura á dzegwándzegwa ɲá zhel ɲanna dekiɗeki.

⁵ Vayi vacika á já á ba dába am dagave á irekhya-aha antara áte ire á wa-aha, ámbera á hula, á tata vuwa-aara an nákwá.

⁶ Am sarte na ni a naa Yaisu, a se yainuye na wá, a sawa á ba an zhagade, kreppe a se mbedehe am sera-aara,

⁷ a fu hula an ndzedá-aara baɗemme, a ba ɲane am hula-aara á elvan ge Yaisu: «Ekka Yaisu *Egdza á Dadaamiya Slekse, ázara am dagave á miya? Yá ndaaka adaba Dadaamiya, tasle á ɲa, fiyemka am zladá!»

⁸ A ndanaa adaba uwe una ɲanna, adaba a ndaase elva-aara Yaisu, a ba ɲane: «Ekka shaitaine, sesse am zhel ná!»

⁹ Daaci Yaisu a ndavanu zhera-aara ge zhele ɲanna, a ɲwanante, a ba ɲane: «Zhera-aaruwa wá, Dikele á Emnde, adaba ɲa vayye.»

¹⁰ Zhele ɲanna a fantau ge kyuwanfe ge Yaisu geni a yaterya jini-aha ɲanna, a njarinja á ba am kwara ɲanna.

¹¹ Am tate ɲanna maa, ndza aɲkwa walda á nabezhe yaikke, tá piyá áte egdza wa maa,

¹² jini-aha ɲanna ta fantau ge ɲala Yaisu, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Tasla á ɲa, vanjerteva ka baráma, ɲá de njá am nabezhe-aha na.»

¹³ Yaisu a naba vaterte baráma ɲanna. Mazla-aara ta naba sesehe ge jini-aha am zhel na, ta dem nabezhe-aha ɲanna. Nabezhe-aha ɲanna á maga debu buwa, amá ta naba zlerdaa zhagade a sate egdza wa ɲanna, ta puwamme am haye, a ndateruhe ge haye bademme.

¹⁴ Daaci zhagade ge suni-aha á nabezhe ɲanna, ta dateraa labáre ge emnde a makwata antara emnde a huɗe á ekse bademme. Daaci estuwa nalga tá kelá á dem tate ɲanna ge de zhára názena magaavmage.

¹⁵ Daraada áza Yaisu, tá zhára ba zhel na ndza an jini-aha am ɲane na á njá, an enjkale-aara ba laɲɲe, a tsekweme am nanɲyuwe ba seke emnde. Amá itare, bademme ta fantau ge mága lyawa.

¹⁶ Daaci emnde na ni ta naana á ba an ice-aatare mága ɲanna bademme na, ta fantau ge tsakaterse sera-aara bademme, geni a shanaa es-tara ire-aara zhel ɲanna, antara keda á nabezhe-aha na.

¹⁷ Amá itare, ta ɲala Yaisu geni a dedde am larde-aatare ba dekiɲeki.

¹⁸ Estuwa Yaisu a naba ɗalme am paare á yawe, amá zhele na shansha ire-aara na a ndavanu ge Yaisu, geni ɲane keni a eɗɗaba.

¹⁹ Amá eksarka Yaisu. A ba ɲane á elvan ge ɲane: «Eptseptsá á dem mba á kure, de vaterteva sera á názena a magakanaa Yaakadada na, antara zezarzi-re-aara na a zakvaara ɲane na baɗemme ge emnde á kure.»

²⁰ Daaci ba zláálá á zhele ɲanna, a de fantau ge ɓala labare-aara am kwara na tá ɗahaná an Ekse Kelaawa na. Baɗemme á emnde na ta cenaa labare-aara na tá maga najipu.

Labáre á egɗza á Yayrus an mukse na a geɲante nanɲyuwe á Yaisu

(Mat. 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ A eptsehe zlaɓe áɗaliye ge Yaisu, a icanse haye ásete we-aara, ta se jamme ge nalga a emnde kwakya zlaɓe áɗaliye ázeɲara.

²² A semhe ge palle á male-aha am mashidi, zhera-aara Yayrus, a se kezlaa ugje am sera á Yaisu,

²³ a fantau ge ɲala ázeɲara, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Tasla á ɲa, sawa fetefa erva á ɲa áte egɗza-aaruwa mukse lapika, aɗaba herzhe á degashe shifa am ɲane. Má dakemda ka wá, á emtseka mazla-aara, sey á mbembe.»

²⁴ Daaci Yaisu a naba duhe antara ɲane, kwakya emnde ta daa á ɗabaná ádehuwa, tá ámbera eɓɓeca áte baráma.

²⁵ Ndza anƙwa mukse am dagave á emnde ɲanna, yawe kelaawa ju buwa á maga ba palasa á kela á uzhe.

²⁶ Kwakya zlaɗa na a shanaa mukse ɲanna áza dauktar-aha. A keɗaa nalmane-aara baɗemme, aley shanka ɲgulmire ɗekideki, sey ba á farfe.

²⁷⁻²⁸ De cenáncena mukse ɲanna labáre á Yaisu maa, a ba ɲane: «Una wá, ma ya de fete erva-aaruwa á ba áte nanɲgyuwe-aara keni, yá mbembe.» Daaci a naba duhe á ba am dagave á emnde ɲanna, a de fete erva-aara áte nanɲgyuwe á Yaisu á kya iga.

²⁹ Kertenɲ a naba icevhe ge kela á uzhe-aara ɲanna, ba ɲane keni tapanaatápá am vuwa-aara ganakini mbaambe.

³⁰ Á ba am sarte ɲanna a naba tapanaahe ge Yaisu keni am vuwa-aara ganakini sessa ndzeɗa am ɲane, mbanaambe ura. A naba eptsavte am dagave á nalga ɲanna, a ba ɲane á elvan ge itare: «A geɲantaa ware nanɲgyuwe-aaruwa?»

³¹ Ta ɲwanante ge pukura-aha-aara, a ba itare: «Ká zhárá dikele á emnde ɲanna tá becaɲbeca na ni, a geɲaktaa ware, a ba ka?»

³² Amá a zharateraaha ge Yaisu, ge dise edda una a magaa una ɲanna.

³³ Daaci gazlaagazla mukse na, aɗaba tapanaatapa názu a gev am vuwa-aara. Daaci a sawhe ámbera á gyagya ba seke maagara, a se kezlaa ugje am sera á Yaisu, a ndanse jirire-aara baɗemme.

³⁴ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Mbakaambe fetarfire á ɲa egdza-aaruwa, ezzlálá á ba an hairire, de njinja ba layye.»

³⁵ Yaisu zlaɓe á ba an elva áte we, ta semhe ge emnde á sawa am mba á Yayrus male am mashidi, a ba itare tá elvan ge Yayrus: «Baaka egdzere. Yanya malum mazla-aara.»

³⁶ Amá Yaisu fanuka hyema ge elva-aatare. A ba ɓane á elvan ge Yayrus: «A wanƙa lyawa ɗekideki, naba fetarfe ka.»

³⁷ Daaci a duhe, amá velaaka baráma ɗekideki ganakini tá ɗabaná emnde ádehuwa, sey ta ɗabanaa ba tara Piyer, Yakuba, ira Yuhanna egdza emmenara ge Yakuba ɓanna.

³⁸ Daraada am mba á Yayrus maa, ta de beraa emnde kwakya tá maga ba emtaɓkire. Emnde umele tá kyuwa, emnde umele tá tsáka ɗákwa.

³⁹ A demhe ge Yaisu á dem huɗe á há, a ba ɓane á elvan ge emnde: «Labára kwá maga emtaɓkire, kwá kyuwa estuwa? Egdzere emtsaaka, á pá ba háre.»

⁴⁰ Amá ta naba puwar dzáká, ágire tá ep-sawepsawa. Daaci Yaisu a naba bakaterse ásegashe baɗemme, a yaa ba tara emmenara antara eddenara ge egdzere, ira pukura-aha-aara keye na, ta demhe antara ɓane á dem bere na á zlava am huɗe-aara egdze na.

⁴¹ Daaci ɓane a de ɓanaa ba erva ge egdze na, a ba ɓane á elvan ge ɓane: «Talita kuma», amaana: «Egdzere, ya bakanaa ba iya tsettse.»

⁴² Ba seke ndáhá á miya na tsetsa egdze na. Egdze ɓanna, yawe kelaawa ju buwa. Daaci baɗemme tá maga ba najipu-aara.

⁴³ Amá Yaisu a fater magiya kwakya, geni a balarka ɗekideki. Am iga á una ɓanna, a ba

ɲane á elvan ge itare: «Vawanteva náza za ge egdzere.»

6

*Emnde a Nasarátu fartareka áte Yaisu
(Mat. 13:53-58; Luka 4:16-30)*

¹ Daaci a tsete ge Yaisu áhuwa, a zlala á dem ekse na ni a waletaa am huɖe-aara na. Pukura-aha-aara keni ta duwa á ba antara ɲane.

² Samsa kwaskwe á puwansepuwe maa, ta naba dem mashidi, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde. Emnde kwakya jaram-meje am mashidi ɲanna. Am sarte na cenarvaacena elva-aara, ta mága najipu kwakya áte ɲane, a ba itare: «A de mbese áme elva na estuwa? A shanaa áme ɲane ilmu na? Ázara kwa ba najipu-aha na á maganá ɲane na!

³ Ábi ba ɲane una slega nafa egdza á Maari na? Egdza emmetare ge tara Yakuba antara Yauseys, Yahuda, ira Simaun. Egdzar mama-aha-ɲara ɲwasha keni ta ba am dagave á miya.» A piyatertaa ba una ɲanna ge fetare áte ɲane, baaka umele.

⁴ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma áme keni emnde tá fa zherwe áte nabi á Dadaamiya, amá am huɖe á há-aatare, antara vara-aha-aara, ira emnde a ekse-aara baɖemme wá, tá feka zherwe áte ɲane.»

⁵ Daaci magaaka najipu-aha kwakya am ekse ɲanna, sey ba una a puwaterar erva ge emnde umele-aatare, a mbateraahé.

⁶ Yaisu á maga ba najipu-aara aɖaba baakire á fetarfire á emnde a ekse ɲanna.

Am iga á una ñanna maa, a naba tse am ekse ñanna, a zláá á dem ekse-aha na herherzhe na, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde a ekse-aha ñanna.

*Yaisu a bela pukura-aha-aara kelaawa ju buwa
(Mat. 10:5-15; Luka 9:1-6)*

⁷ Vacite umele maa, a jatermaare ge pukura-aha-aara am tate palle, a vaterte hákuma áte shaitaine-aha, lauktu a fantau ge belaterbela bubuwa.

⁸ Lauktu a belaterbela wá, a fater bariya, a ba ñane á elvan ge itare: «Eksauka ba uwe keni am erva, sey ba zade á kure palle. Magauka kashi á náza za, ma shunngu keni am lyiba.

⁹ Fawaumfa kimake am sera, amá dawánka zane bubuwa.»

¹⁰ A ba ñane á elvan ge itare zlaábe ádaliye: «Máki dakuremda am ekse wá, njawinja á ba am mba na máki lyarakurvaalya am hudé-aara na, dem sarte á zláá á kure am ekse ñanna.

¹¹ Má lyiyarakurka emnde, bi cenarka elva á kure wá, dawedde am ekse-aatare, papawaa-pape berbere na áte sera á kure. Magawateránmaga una ñanna, watse tá disá ba itare antara Dadaamiya.»

¹² Daaci ba zláá ge pukura-aha, tá de belaterá elva á Dadaamiya ge emnde geni a magarmága tuba.

¹³ Ta ngyesaa jini-aha kwakya am emnde; emnde na lapika vuwa-aatare keni, ta gaterve waye an zhera á Dadaamiya, mbarateraambe bademme.

*Elva a emtsa á Yuhanna slemaga baptisma
(Mat. 14:1-12; Luka 9:7-9)*

¹⁴ A cenanaa estuwa sleksu *Hirudus labare á Yaisu adaba bademme á emnde tá ndáhá ba ñane. Ta bantsa emnde umele: «A tsetaa ba Yuhanna slemaga baptisma am faya. Adaba una ñanna an hákuma á mága najipu-aha gergere.»

¹⁵ Amá a ba emnde umele: «Una Yuhanna ka, nabi *Ailiya werre.» A ba emnde umele zlafe ádaliye: «Una ba nabi umele tsekemme, amá ñane keni ba nabi á Dadaamiya ba seke nabi-aha werre.»

¹⁶ De cenáncena sleksu Hirudus gajawe-aatare maa, a ba ñane: «Una ba Yuhanna slemaga baptisma. Ndza icanaayica ire áte ñane, amá a tsetaa ba ñane ñanna am faya!»

¹⁷ A bateraa una ñanna adaba ndza a ndahanaa ba ñane ñanna geni a eksarvaksá Yuhanna. Daaci ta naba eksevaahe, ta puwete zawa áte ñane, ta de belema am dangay. A ñgudfanaa adaba uwe Hirudus Yuhanna; adaba Hirudus ñanna a eksantaave Hirudiya ge egdza emmenjara Filip.

¹⁸ Amá anjwa á ndandaha Yuhanna, geni a eksantaave mukse ge egdza emmenjara na wá, una ñanna zlayeka dekideki.

¹⁹ Adaba una ñanna Hirudiya wayaaka zhára Yuhanna an shifa dekideki, baaka ba pute-aara ge já shifa-aara.

²⁰ Adaba Hirudus wá, ñane á kuvá Yuhanna jipu, wayaaka á geja shifa-aara, adaba diyaadiya ganakini Yuhanna ura á Dadaamiya, ura jirire. Ba kelaa máki Yuhanna anjwa á baná elva ge

sleksu Hirudus wá, á taa weranteka ba we-aara keni, amá wayaawáyá tsa eccena-aara.

²¹ Vacite umele maa, shansha Hirudiya baráma á já Yuhanna. Samsa sarte á ya sleksu Hirudus, a naba gyaa munri, daaci a naba d'ante galipa-aha-aara, antara male-aha á sawji-aha ira male-aha umele am kwara á Galili.

²² Duwa á gyaale á Hirudiya, a de shekelat-erante ge male-aha na a d'ahateraa slekse na. Hayaranháyá jipu tara slekse an emnde-aara bademme. A naba banánba slekse ge gyaale nanna, a ba nane: «Ma ká kátá uwe keni, naba ndaviyundave, yá vakteva.»

²³ A naba zanu waɗa-aara, geni ma a ndavanu uwe keni, sey a vanteva, una ma kyalma á rezege-aara keni, sey á vanteva.

²⁴ Daaci ba degashe-aara ge gyaale na, a deza emmeɗara, ge ndavanu názena ni á se ndavanu ge slekse na. Amá a ba emmeɗara: «De enndava ka a varakteva ba ire á Yuhanna slemaga baptisma.»

²⁵ Kertenj a semhe áseza slekse, a ba nane á elvan ge nane: «Yá kátá ká vite ire á Yuhanna slemaga baptisma am kwatame.»

²⁶ Una nanna namaari-aareka d'ekideki, amá dzegwánka kwalarkwale adaba waɗa na a zanuwa nane á katafke á emnde-aara na.

²⁷ Daaci a naba bela sawji á dem dangay, ge de sá ire á Yuhanna na. Ba zálál á sawji na, á dem dangay na, a de ica ire áte Yuhanna,

²⁸ a sanán ge gyaale nanna am kwatame. Duwa á gyaale nanna, a de vante ge emmeɗara.

29 Daada labare ádeza pukura-aha-aara, ta naba sawhe, ta eksante emtsa-aara, ta de hedehe.

*Yaisu a zateru duksa ge zála debu ilyebe
(Mat. 14:13-21; Luka 9:10-17; Yuh. 6:1-14)*

30 Saraasa emnde a bela á Yaisu, ta se ndahanhe bademme á názena ta maganaa itare antara názena ta kwaraterse ge emnde.

31 Emnde keni ba tá sawa emnde na, tá zlálá emnde na, baaka ica-aatare defekideki áza tara Yaisu antara pukura-aha-aara. Ba sarte á za náza za keni ta shanka defekideki. Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare, «Máki estuwa wá, mi zlalawa á dem tate na ta baaka emnde na, kwá de puwansepuwe cekwaanjudi.»

32 Daaci ta naba deme am paare, ba zlálá-aatare á dem tate na ta baaka emnde átekwa, ba itare an ire-aatare.

33 Amá naraterna emnde kwakya am sarte na tá zlálá na, daaci ta naba diyatersediye, ta dabateremhe an sera. Emnde umele keni saresse am ekse-aha gergere, ta dabateremhe an sera. Baira ta dema ba itare zunjwe arge tara Yaisu an pukura-aha-aara.

34 De sessa Yaisu am paare maa, á zhárá ba dikele á emnde tá kela ádezenara. Á zharaterzhara wá, a naba zatervaarhe, adaba ta ba seke kyawe-aha na baaka suni am ekte ge itare na. Daaci a fantau ge kwaraterse duksa kwakya áte Dadaamiya.

35 Eblyabelya vaci maa, ta duhe ge pukura-aha-aara ádezenara, a ba itare tá elvan ge njane: «Degey baaka vaciya mazla-aara, tate na keni kaamba.

³⁶ Ambane puwateraapuwa emnde na, a zlar-zlala á dem ekse-aha antara egdzar makwata-aha na herherzhe áhuna, tá de shakwanu náza za ge we-aatare.»

³⁷ A n̄waterante ge Yaisu, a ba n̄ane: «Vawaterteva ba kure náza za!» A ba pukura-aha tá elvan ge n̄ane: «Ká kátá n̄á de shekwaterá náza za jekka deremke wanyara, lauktu á hyater ge emnde na?»

³⁸ A ndavateru ge Yaisu, a ba n̄ane á elvan ge itare: «Kwá an depaiñ wanyara ázekure? De zharawazhara wára?» Ta de zharanaahe, a ba itare tá elvan ge n̄ane: «Depaiñ á n̄ere an̄kwa ilyeḃe ámasla an kelfe buwa.»

³⁹ Mazla-aara a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Njawateraanja emnde áte masa an slala an slala.»

⁴⁰ Daaci ta naba n̄jateraahe emnde deremke deremke, am slala-aha umele kul ilyeḃe kul ilyeḃe.

⁴¹ Zlauzle una n̄anna maa, Yaisu a naba halante depaiñ ilyeḃe, antara kelfe buwa na, a kante ice á dem samaya, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya. Daaci a kwacaa depaiñ-aha na, a tegateraa ge pukura-aha, geni tá vatertá itare ge emnde. Am iga á una n̄anna a tegateraa kelfe-aha na keni.

⁴² Bademme á emnde, ma ware keni a zuhe á ba áte hude-aara náza zá na, aley jauje zlaḃe ádaliye.

⁴³ Pukura-aha ta halante jugena á depaiñ antara kelfe n̄anna wára kelaawa ju buwa.

⁴⁴ Kezлакula á emnde a zá náza zá n̄anna wá, tá maga zála debu ilyeḃe.

*Yaisu á zláá an sera áte ire á haye
(Mat. 14:22-33; Yuh. 6:15-21)*

⁴⁵ Shekwaraaka dekideki am iga á una nanna, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Dawemda am paare, dawedde kure zunḡwe á katafke-aaruwa, ebzaubze guwa á kya erwa. Iya wá, yá puwateraapuwa emtsaade emnde.»

⁴⁶ Puwateraapuwa emnde maa, a naba dfalete áte egdza wa, a de maga maduwa.

⁴⁷ Zhedaazheda ice, gevge vayi maa, zlarzlaá pukura-aha an paare á dem dagave á haye ba shagera, amá Yaisu wá, á ba áte wa nanna ba nane palle.

⁴⁸ Á zhára pukura-aha-aara á sawa áte wa nanna wá, tá baka paare an zladfa jipu, á magaterá palasa effeya á eptsaterá á dem iga. An irenlya wá, a duhe ge Yaisu de shateraasha pukura-aha-aara na áte ire á haye, nane á zláá á ba an sera-aara áte ire á haye nanna. Amá a de magaa ba seke á kátá yaterseye.

⁴⁹ Ba naranna pukura-aha-aara anḡwa á zláá an sera-aara áte ire á yawe na wá, ta naba fu hula, adfaba itare ta kurken shaitaine á yawe.

⁵⁰ Itare bademme ba seke á degáshe shifa am itare ge lyawa. Daaci kerten a ndahater elva Yaisu: «Gazlauka, degiya una ba iya!»

⁵¹ Daaci a naba dfaleme am paare á dezetare wá, tseriyiye a naba tsaahge ge effeya na. Tá geja ba ire pukura-aha-aara, tá maga najipu.

⁵² Adfaba degdege ire-aatare jipu, cenaranka itare najipu na a maganaa an depain na.

*Yaisu a mbaa lapika-aha am Gainaizarait
(Mat. 14:34-36)*

⁵³ Ba ebzarubze haye wá, tá am haha á Gainaizarait, daaci ta ɲgudaa paare-aatare áte we á guwa.

⁵⁴ Ba segashe-aatare am paare wá, emnde ta naba dise Yaisu.

⁵⁵ Daaci ba zhagade-aatare á dem ekse-aha-aatare, ta de sanaa emnde-aha-aatare na ni á waterá vuwa-aatare áte egdera-aha-aatare. Ma a dem tate-ara Yaisu keni, tá maga ba una emnde.

⁵⁶ Bademme á tate na ni a de tsekwaá átekwa Yaisu, ma a de tsekwaá am berni, ma áte makwata, ma am egdza ekse bademme, emnde ta sanaa emnde-aha-aatare na ni lapika vuwa-aatare, ta fanaa á katafke-aara am dagave á emnde bademme, ta ɲalateruɲale geni tá fetefa erva-aha-aatare á ba áte we á naɲgyuwe-aara keni. Daaci bademme á emnde na ni ta fete erva-aatare áte ɲane mbarembe.

7

*Elva a nafe á eggye-aha werre
(Mat. 15:1-9)*

¹ Am iga á una ɲanna maa, *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraitá umele ta sawa am Urusaliima ta se jamme áza Yaisu.

² Amá ta naa pukura-aha umele ta naba zu dafa an erva a liya, bararaaka emtsaade áte una ta kwaratersaa am nadina-aatare.

³ Adaba Farisa-aha antara Yahudiya-aha-aatare bademme wá, tá zeka dafa an erva a liya dekideki, sey tá bara erva-aatare ba shagera

emtsaafɛ. Estuwa tá anƙwa maga duksa á eggye-aha-aatare an enƙale-aatare baɗemɛ.

⁴ Ma ta saa á ba am kwaskwe keni, tá zeka ɗafa ɗekiɗeki, máki tsakaraaka yawe. Anƙwa zlaɓe kwakya naɗe á eggye-aha-aatare na tá fansaare itare, ba seke bara tasa-aha-aatare, antara gahe-aha-aatare, ira kazlaɗa na ta janaa an verzhagane baɗemɛ á ba an tsufa ázetare.

⁵ Aɗaba una ɗanna, ta duwa Farisa-aha antara malum-aha á tawraita á deza Yaisu, ta de ndavanundave, a ba itare: «Labára pukura-aha á ɗa tá fansarka ge názena ta kwaranɗersaa eggye-aha a ɗere, tá naba zá ɗafa an erva a liya na?»

⁶ A ɗwaterante ge Yaisu, a ba ɗane: «Una wá, ba jire á Aisaya, aɗaba ndza maganaamaga ɗane nabiya áte kure kwa emnde na. Anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɗane: Emnde na wá, tá anƙwa á galiya á ba áte we, am ervaunɗe-aatare ta yiya an ya.

⁷ Tá anƙwa jáháva ɗeme am sera-aaruwa, amá una ɗanna ba dey. Aɗaba itare tá ndáhá ba naɗe-aha á emndimagwaha, ta ganve ba seke elva-aaruwa.»

⁸ Daaci a eksante elva-aara zlaɓe ádaliye Yaisu, a ba ɗane á elvan ge itare: «Kure kwa yaa shairiya á Dadaamiya, kwá anƙwa fansar ge naɗe-aha á emndimagwaha.»

⁹ A ba ɗane á elvan ge itare zlaɓe ádaliye: «Diyakurdiya eptsanve iga ge shairiya á Dadaamiya, geni kwá ganvege naɗe-aha á emndimagwaha.

¹⁰ Ábi a enndaha Muusa, a ba ɗane: Dematervedeme tara emmeɗa an eddeɗa. Ma

ware una a ndaase elva yaiyaihe áte eddenjara bi áte emmenjara, edda-aara a njeka an shifa defekideki.

¹¹ Amá kwa bantsa kure, ma edda-aara á kátá melanu ge eddenjara bi ge emmenjara keni, máki ndasendahe edda-aara ganakini anjwa duksa ma andze yá melaku an njane, amá ya fan ge slera á Dadaamiya wá,

¹² daaci baaka wedera á edda-aara ge melanu ge eddenjara bi ge emmenjara mazla-aara. Estuwa á ba elva á kure.

¹³ An una njanna wá, kwa ganve elva á Dadaamiya ba seke duksa dey, kwa tsaá áte nade-aha á eggye-aha á kure. Kwakya jeba á duksa-aha njanna kwá maganá kure.»

*Kazlaŋa na á badza ura an Dadaamiya
(Mat. 15:10-20)*

¹⁴ Am iga á una njanna maa, a ba Yaisu á elvan ge emnde bademme: «Sawmbare, cenauvaa-cena elva na ba shagera.

¹⁵ Nazu á badza ura an Dadaamiya wá, názena á faná edda-aara á dem mbuweka, á badzená názena á segashe am mbuwe á edda-aara.» ((

¹⁶ Edda una máki anjwa hyema-aara, a cenevaacena.))

¹⁷ Am sarte na yaterya Yaisu emnde, a de deme am bere maa, pukura-aha ta de ndavanu maana á naraje njanna.

¹⁸ A njwaterante, a ba njane: «Iyau, kure keni kwaasau zlaŋe shakuranka enjale-aara, cenakuranka? Diyakurka ganakini baaka názu á duwa ádagashe á dem mbuwe á urimagwe, á badzaterá an Dadaamiya emtu?

19 Adaba una ɲanna á duka á dem ervaunɗe, amá á dem huɗe, á segashe zlaɓe ádaliye am edda-aara.» An elva-aara ɲanna wá, ganvege náza za baɗemme ba halal.

20 A ba ɲane á elvan ge itare zlaɓe ádaliye: «Ba názena ni á segashe am mbuwe á edda-aara una á badzaterá an Dadaamiya.

21 Adaba kwakya shagerkire á hala na á segashe am ervaunɗe á ura. Á berhaná ba una ɲanna á de maga dakarire, neylire, á de já shifa,

22 á de maga gwardzire, á dem waya duksa á ura, á de maga mandzawire, á de zlerma ura, á de maga ɲuɗiyire, á dem shelha, á dem zá vuwa á ura, á dem gálá ire, ira á dem wucire.

23 Daaci baɗemme á duksa-aha ɲanna, á segashe á ba am ervaunɗe á urimagwe, á badzaterá ba una ɲanna an Dadaamiya-aara.»

Mukse á emnde a jeba umele fetarfe áte Yaisu (Mat. 15:21-28)

24 Tsetsa Yaisu áhuwa, kwaye a zlalá á dem ekse-aha na herherzhe an berni á Tirus. A de demhe am bere, wayaaka tá diyeddiya emnde, amá dzegwanka sheɓe.

25 Ankwa mukse umele an shaitaine egdza-aara, egdzere mukse maa, ba a cenaa labare á Yaisu wá, a naba duhe ádezejara, a de kezlanaa uge,

26 a fantau ge ɲala Yaisu geni a ɲgyainsengye shaitaine ɲanna am egdza-aara. Mukse ɲanna wá, mukse á Yahudiya ka, ɲane mukse á Yunaniɲkau am emnde á Siraufniki.

²⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Yaterya a zaruze emtsaade egdzara dafa. Haleta dafa á egdzara, puwateranve ge kere-aha wá, una zlayeka d'ekideki.»

²⁸ «Ba estuwa,» a ba mukse na, «amá ma kere-aha keni tá wazaná ba itare kwaca á dafa na á valya á sawa am erva á egdzara.»

²⁹ A lyevaa ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ŋwaktenwa shagera. Naba zlalá á da, baaka shaitaine am egdza á ña mazla-aara.»

³⁰ Daaci a naba da-aara mukse na, a de bera egdza-aara, á zlava áte egdera ba lapilayye, baaka shaitaine am ñane.

Yaisu a mbanaahe makwaya na elva keni a ndaaseka an unñule-aara

³¹ Am iga á una ñanna maa, a tsete ge Yaisu am Tirus, a zlalá á dem Sidaun. Tsante am Sidaun maa, a segashe am kwara á tate na tá dahaná an Ekse Kelaawa na praatte, ge sete we á haye á Galili.

³² Ahuwa maa, ta sanaa makwaya umele zhele, á taa ndaaseka elva an unñule-aara keni. Daaci ta ñala Yaisu ganakini á puwar erva-aara, á mbanaambe.

³³ Daaci Yaisu a sanse zhel ñanna am dagave á emnde, a de tsanaahe ba ñane palle, a shabanem gulanda-aha-aara am hyema, a kyefaa nyaihe-aara, a gante áte nara,

³⁴ a kante ice á dem zhegela, a puwese shifa á ba an ndzedá; «Aifata,» a ba ñane á elvan ge zhel ñanna. Amaana: A wartewará hyema-aha á ña.

³⁵ Ba seke ndaha á miya na kerten wartewára hyema-aha-aara, a werte ge we-aara keni, a fantau ge ndaha elva á ba an unṅule-aara.

³⁶ Amá Yaisu a fater magiya kwakya geni a ndaaranka ma ge ware keni. Amá ba seke una ṅane a fater magiya kwakya na wá, itare keni ta de false labare ṅanna kwakya áza emnde.

³⁷ Daaci baḍemme á emnde tá maga ba dikere-aara, a ba itare am dagave-aatare: «Baḍemme á názena a maganaa ṅane na ba shagera! Antara ba makwaya-aha keni á vaterte hyema degey! Wuce-aha keni á weraterta we, tá ndaha elva ba laṅe!»

8

Yaisu a zateru duksa ge emnde debu ufaḍe (Mat. 15:32-39)

¹ Am sarte ṅanna maa, ta semhe ge emnde umele zlaḅe ádaliye ta kwakya jipu, ta se jamme áza Yaisu. Am baaka náza za áza emnde ṅanna, Yaisu a detaa pukura-aha-aara, a ba ṅane á elvan ge itare:

² «Emnde na tá wiwa am ice ge iya, aḍaba hare keye vatena tá á ba ázerwa, názu á ezza keni baaka.

³ Máki puwanateraapuwa ba estuwa, baaka názu ta zuwaa itare wá, á de ceḅateraaceḅa waya áte baráma. Aḍaba emnde umele-aatare, ta sawa á sa am tatu yiyiye.»

⁴ Ta ṅwanante ge pukura-aha, a ba itare: «Á de shaná áme kena ura náza zá am kaamba na ni á hyater ge emnde na?»

⁵ «Aṅkwa wanyara depaiṅ ázekure?» a ba Yaisu á elvan ge itare. Ta ṅwanante, a ba itare: «Ŋá an depaiṅ vuye.»

⁶ Daaci: «Njawinja am haha,» a ba Yaisu á elvan ge emnde baɗemme. Ɗane a halante depaiṅ-aha vuye na, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kwacaahe, daaci a naba tegateraa ge pukura-aha-aara, geni tá vatertá itare ge emnde. Daaci pukura-aha ta tegateraa depaiṅ na ge emnde.

⁷ Ndza aṅkwa egdza kelfe-aatare zlaɓe ádaliye. Yaisu a slafanaa we-aara ge Dadaamiya arge kelfe ṅanna keni, daaci a tegateraa ge pukura-aha-aara, geni tá vatertá kelfe ṅanna keni ge emnde.

⁸ Baɗemme-aatare, ma ware keni a zuwa á ba áte huɗe-aara, ta yanaa ba itare náza zá. Pukura-aha ta halante jugena-aara kenday vuye.

⁹ Emnde ṅanna keni ta vayye tsa, tá maga debu ufade.

Am iga una ṅanna maa, Yaisu a naba puwat-
eraahe,

¹⁰ ṅane a demhe am paare antara pukura-aha-aara, kwaye ta zlala á dem kwara á Dalmanuta.

*Farisa-aha tá ndava najipu áza Yaisu ge dise ṅane átekwa

(Mat. 16:1-4)

¹¹ Ta duhe ge *Farisa-aha ádeza Yaisu wá, a dateraa ba gajawe, ta de tsagwadanaa áte elva. A ba itare tá elvan ge ṅane: «Máki a belakaa ba Dadaamiya wá, maraṅeranmárá najipu palle geni ná diyeddiye átekwa.»

¹² Daaci Yaisu a puwese shifa á ba an ndzedá, a ba ñane: «Labára ñane emnde a zamane na tá tataya ba najipu na? Yá ndaakur ba jirire, baaka najipu na ni tá marateranmára mazla-aara.»

¹³ Mazla-aara ba tse-aara áhuwa, a deme am paare, a eptsehe zlaɓe ádaliye ásete we á guwa á sehuna-aara.

Shahi á makala á *Farisa-aha antara *Hirudus (Mat. 16:5-12)

¹⁴ Am tse-aatare ñanna maa, pukura-aha ta naba viyaa náza zá, tá á ba an depaiñ palle ázetare.

¹⁵ Hyemhye am ndáhá elva a Yaisu an naraje an shahi á makala maa, a fater magiya, a ba ñane á elvan ge itare: «Degiya faufa hyema, tsufautsufa ire á kure átuge shahi á makala á *Farisa-aha, antara *Hirudus!»

¹⁶ A ba pukura-aha am dagave-aatare: «A ndaha una Malum, adaba ña viyaa depaiñ.»

¹⁷ Diyeddiye Yaisu názena tá ndahaná itare, a ba ñane á elvan ge itare: «Labára kwa bantsa kure, adaba kwa viyaa depaiñ? Kwaasau zlaɓe diyakurka, ba egdza a una ni kwá taa cenvaaka? Kwaasau zlaɓe shakuránka enkale?»

¹⁸ Kwá á ba an ice á kure ni, aley kwá nanka? Kwá á ba an hyema á kure ni, kwá cenánka? Yehauteyeha

¹⁹ á ba áte depaiñ ilyeɓe na ya kwacanaa ya, ta zanaa emnde debu ilyeɓe na. Kwa halante jugena-aara wára wanyara?» Ta ñwanante: «Wára ilyeɓe,» a ba itare.

²⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Depaiñ vuye na ya kwacanaa ya, ta zanaa emnde debu ufaɗe na

mu, kwa halante jugena-aara kenday wanyara?»
Ta nwanante: «Kenday vuye,» a ba itare.

²¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Aley ni kwaasau zlaɓe diyakurka?»

Yaisu a mbaa ura wulfe am Baytisayda

²² Se tsekwartsekwa am Baytisayda, ta se yainu á ba an ye ge Yaisu emnde, ta sanaa ura wulfe, a ba itare tá elvan ge nane: «Puwetepuwa erva á na áte zhel na tasla á na, geni a mbembe.»

²³ Yaisu a naba nã zhel nãna áte erva, a danse á dete iga a ekse. Daraada áhuwa maa, a de kyefaa nyaihe-aara, a gante áte ice-aha ge zhel na, a ba nane á elvan ge nane: «Ká aŋkwa nanna emtu?»

²⁴ A kante ice-aara wulfe na, a ba nane: «Yá aŋkwa nanna emnde tá aŋkwa zlála, amá ta ba seke nafa-aha.»

²⁵ Daaci a puwanem erva-aha-aara zlaɓe ádaliye am ice, mazla-aara a naba ngyaingyesaa ice-aara zhel na, a mbehe á ba áte una nãna, aŋkwa á nanna ba lanje.

²⁶ Mazla-aara a belanaahe ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Ezzlála á da, eptseka á dem huɗe á ekse na mazla-aara.»

*A ndaasa Piyer ganakini ba Yaisu una *Almasi-ihu na*

(Mat. 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Am iga á una nãna maa, a naba tsetehe ge Yaisu antara pukura-aha-aara, kwaye ta zlála á dem ekse-aha na am kwara á Kaysariya á Filip. Tá áte baráma á zlála maa, a ndavateru ge Yaisu,

a ba ɲane á elvan ge itare: «Ta baa uwe emnde áte iya, ta baa iya ware?»

²⁸ Ta ɲwanante, a ba itare: «Emnde umele wá, ta baa ka Yuhanna slemaga baptisma. A baa emnde umele, ka nabi *Ailiya werre. A baa emnde umele zlaɓe adaliye, ka ba nabi umele tsekemme.»

²⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ay kure ma, kwá ba, ya ware kena?» A ɲwanante ge Piyer, a ba ɲane: «Ba ka una ka *Almasiihu na.»

³⁰ Daaci a fater magiya Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ndahawanka ge ura umele mazla-aara.»

Yaisu a sanse elva a emtsa-aara, antara tsetse-aara am faya

(Mat. 16:21-28; Luka 9:22-27)

³¹ Am iga á una ɲanna maa, Yaisu a fantau ge vaterte sera á elva ge pukura-aha-aara. A ba ɲane á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde baɗemme wá, ɓaaka pekyaa-aara, sey yá shushe zlaɗa kwakya. Male-aha á larde, antara male-aha á *liman-aha, ira malum-aha á *tawraita, tá de yiyaaya, watse tá zlanazle shifa-aaruwa baɗemme, amá am hare buwa ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.»

³² A ndaterse una ɲanna ba parakke, shebaaka. A naba ɗahese ge Piyer ba itare ta buwa antara Yaisu, a de maganaa gajawe áte elva ɲanna.

³³ Amá a naba eptsavte ge Yaisu áseza pukura-aha umele, a fantau ge valar ge Piyer, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Jinaaja ekka ka Shaitaine. Aɗaba názena ká dzamaná ka na jarammeka

antara náza á Dadaamiya, náza á ña na ba názu tá dzamaná emndimagwaha.»

³⁴ Mazla-aara Yaisu a ñante pukura-aha-aara antara emnde bañemme, a ba ñane á elvan ge itare: «Máki edda-aara wayaawáyá ñaba ya wá, a dzameka shifa-aara ñekideki. A eksanteksa dzangala-aara, a ñabidába an ñane.

³⁵ Añaba máki edda-aara á tataya Iya shifa-aara wá, á de kedanaakeda. Amá edda una a kedaa shifa-aara añaba iya, antara añaba labare á higa wá, á de shansha zlañe adaliye.

³⁶ Ma edda-aara a zu emtakire á duniya na bañemme keni wá, ázara námpire-aara ge ñane máki kedanaakeda shifa na á katafke na?

³⁷ Emtu watse añkwa názu ura á de várá shifa-aara an ñane emtu? Baaka ñekideki.

³⁸ Am zamane na wá, emnde eptsaranveptsa iga ge Dadaamiya, wayarka fetaara áte ñane. Ay degiya, ma ware una a magaa zherwe am dágáve-aatare ge baa ura-aaruwire, bi ge ndahater elva-aaruwa wá, iya *Ura á emnde bañemme keni, watse á wiyá zherwe ge baa ñane ura-aaruwire, má watse yá sawa an malika-aha cuñeñe, an yaikkire á Ederwa.»

9

¹ Yaisu a farhe zlañe adaliye ge ndaaterndaha, a ba ñane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire, á ba am dagave á kure na keni, tá añkwa emnde na ni watse tá emtseka ba estuwa, sey máki naránna an ice-aatare Dadaamiya á jáhá emnde á dem kwara-aara an hákuma-aara.»

Eptsaptepetsa Yaisu a gev umele
(*Mat. 17:1-13; Luka 9:28-36*)

² A magaa hare unkwahē am iga á una ḡanna maa, Yaisu a dētaa tara Piyer antara Yakuba ira Yuhanna, a dateraa áte ire á wa umele sladdē, ba itare itare áhuwa. Daraada áhuwa maa, a naba eptsavte ge Yaisu am ice-aatare wá, gevge umele ba seke ḡane ka mazla-aara.

³ Nanḡyuwe-aara gevge dzayye ba telle, tellire-aara an tsaka ire. Nanḡyuwe-aara ḡanna wulwule jipu.

⁴ Daaci pukura-aha na tá zhárá ba emndu werre, tara *Ailiya antara Muusa, tá anḡwa ndaha elva antara Yaisu.

⁵ A ba Piyer á elvan ge Yaisu: «Malum, ḡere keni ḡá anḡwa áhuna na wá, shagera jipu. Kina wá, ḡá magakurá dzadzawe-aha keye, palle náza á ḡa, palle náza á Muusa, palle keni náza á Ailiya.»

⁶ A ndaase elva ḡanna ba estuwa, amá diyaaka názena á ndahaná ḡane. Adaba itare pukura-aha keye ḡanna gazlargazla jipu.

⁷ Cekwaanḡudí wá, a naba tsekwateraarhe ge kumba. Daaci tá cená ba kwara am kumba ḡanna. A ba edda-aara: «Una náwa ḡane na wá, Egdza-aaruwa na ya wayetaa ya. Cenancena názena á bakurná ḡane.»

⁸ Estuwa ta kante ice wá, ta naa ba Yaisu palle, baaka ura umele ázeḡara.

⁹ Am sarte na tá átira tsekwa á sa áte ire á wa ḡanna maa, Yaisu a fater magiya, a ba ḡane á elvan ge itare: «Ndawanka názena kwa naaná kure na ma ge ware keni, a njinja á ba am huḡe á

kure dem sarte na tsetsa *Ura á emnde bademme am faya.»

¹⁰ Faransarfe am elva ñanna, amá a ba itare am dagave-aatare: «Uwe ñane tsete am faya na a ndahanaa ñane na?»

¹¹ Adaba una ñanna, ta de ndavanu ge Yaisu, a ba itare: «Labára tá bantsa malum-aha á *tawraita, sey máki eptsapta nabi *Ailiya emtsaade?»

¹² A ñwaterante, a ba ñane: «Una ba jire-aatare, ba seke una ta ndahanaa itare ñanna, á eptsá Ailiya emtsaade, á se tsatsanaatsatsa ñane duksa bademme. A ba iya wá, labára a ba wakita á Dadaamiya, watse á shushe zladá kwakya *Ura á emnde bademme, watse tá epsawanaapsawa emnde?»

¹³ Ay degiya wá, ya ndaakur ba jirire, ndza eptsapta Ailiya á sawa, amá emnde ta naba magaa hakuma-aatare áte ñane. Una ñanna daada á ba áte una á ndaaná wakita á Dadaamiya.»

Yaisu ñgyansengye jini am egdzere

(Mat. 17:14-21; Luka 9:37-43a)

¹⁴ Am sarte na saraasa maa, ta se bera emnde kwakya antara malum-aha á *tawraita áza pukura-aha umele na. Tá ankwá gajawe malum-aha á tawraita antara pukura-aha na am dagave-aatare.

¹⁵ Bademme á emnde na, ba ta naa Yaisu wá, tá maga ba najipu-aara. Ba zhagade ádezenara, ta de yainuye an use.

¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Kwa gajawe arge uwe kure antara emnde na?»

17 A ηwete ge ura palle am dagave á emnde, a ba ηane: «Malum, ya sakaa egdza-aaruwa egdzere zhele, adaba ankwá jini am ηane, á piyante ndaha elva.

18 Jini-aara ηanna, ma a tsete am tate-ara keni, sey ba á velyanaavelya á dem haha, á kela ugbalyaiye, á kerda slare, á wulesewule vuwa-aara kangelanje. Ya ηala pukura-aha á ηa ganakini tá ηgyansenye jini ηanna am ηane, amá dzegwaranka.»

19 Ba wera we-aara ge Yaisu, a ba ηane á elvan ge itare: «Amá kure emnde a zamane na wá, baaka fetarfire á kure dekideki! Watse yá njá antara kure dem laukte-ara? Yá fakurá ervaunde dem sarte-ara estuwa? Sawiyansa kwa kure egdze ηanna ge iya!»

20 Daaci ta naba saa egdzere ásezenara. Ba a puwete ice-aara áte Yaisu jini na am egdza ηanna wá, a naba fantau ge slakala am egdzere, a velyaa egdze na am ire, á tabara egdze na am haha, á kela ugbalyaiye am mbuwe-aara.

21 Yaisu a ndavanu ge eddenara, a ba ηane: «A fanantau am sarte-ara?» A ba eddenara: «A fanantau daga am sarte na zlabé egdzere cekwa.

22 Ba kelaa ma tsetse jini-aara ηanna wá, sey ba á maganánmaga palasa. Am sarte umele á eblyanme am kára, am sarte umele á eblyanme am yawe, á kátá ba já shifa á egdzere. Daaci máki ká dzegwándzegwa wá, tasla á ηa zanervarze, melanerumele.»

23 A ηwanante ge Yaisu, a ba ηane á elvan ge ηane: «Máki yá dzegwándzegwa emtu, a ba ka?

Áza edda una ni anƙwa fetarfire-aara wá, ɓaaka názena ni á gevka na.»

²⁴ Kertenj ɲwatenjwa eddarge egdzere, a ba an ká kwara a ba ɲane: «Fantarfe, amá á hyepka fetarfire-aaruwa, tasla á ɲa meliyumele am huɗe-aara.»

²⁵ Daaci Yaisu á zhára ba tá anƙwa kela emnde ásezetare, a naba valarhe ge jini ɲanna, a ba nane: «Ekka jini na ká piyante ndaha elva ge ura, ká ganve ura makwaya na, ya bakanaa ba iya, sesse am egdze na, ezɓlálá, salika á sem ɲane ɗekideki.»

²⁶ A naba fu hula jini na am egdzere, a slakalme am egdzere, a naba sesehe am ɲane. Amá ba seke ɓaaka shifa am ɲane, haa ta bantsa emnde umele: «Baaka, emtsamtsa egdze na.»

²⁷ Amá Yaisu a ɲanaahe áte erva, a tsante, a naba tsaahge ge egdzere an sera-aara.

²⁸ Am sarte na daraada, ta juwa ba itare antara pukura-aha-aara maa, ta naba ndavanuhe ge pukura-aha, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Labara dzegwanjeranka ɲere ɲgyesaa jini ɲanna?»

²⁹ A ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Jeba á jini na wá, sey tá ɲgyansá an maduwa.»

Yaisu anƙwa á sanse ge buwire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(Mat. 17:22-23; Luka 9:43b-45)

³⁰ Daaci tsaretse am tate ɲanna, ba zɓlálá-aatare á dem tate umele, ta degashe am huɗe á Galili praatte. Am sarte ɲanna wá, ndza wayaaka Yaisu tá diyeddiye emnde tate na tá átekwa.

³¹ Adaba aɲkwa á vaterte sera á elva-aha ge pukura-aha-aara. A ba ɲane á elvan ge pukura-aha-aara: «Iya *Ura á emnde bademme wá, watse tá fime am erva ge emnde, tá de já shifa-aaruwa. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.»

³² Ba palle cenaranka pukura-aha elva-aara ɲanna. Amá ge ndavanu elva-aha keni, a wateraa lyawa.

*Gajawe á pukura-aha arge yaikkire
(Mat. 18:1-5; Luka 9:46-48)*

³³ Am iga á una ɲanna maa, daraada am Kafarnahum. Am sarte na tá am bere, a ba Yaisu á elvan ge emnde-aara bademme: «Ndza kwa gajawe arge uwe kure áte barama?»

³⁴ Amá ta hedu ba we-aatare, baaka ura á ndaha elva. Adaba ndza ta gajawe arge yaikkire, geni watse mala ware am dagave-aatare.

³⁵ Daaci a njehe ge Yaisu áte tate a njá, a detaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ma ware una á kátá gev slekatarke á kure keni, á ganvege ire-aara ba seke ɲane slekataliya á emnde bademme, antara walaadi á emnde bademme.»

³⁶ Am iga á una ɲanna maa, a eksante egdzere, a se tsanaahe á katarke-aatare am huviye-aara ge ɲane, daaci a ba ɲane á elvan ge itare:

³⁷ «Ma ware una a lyevaa egdzere seke una adaba elva-aaruwa, edda-aara a lyevaa ba iya an ire-aaruwa. Edda una a lyevaa iya maa, a lyevaa iya ka palle, a lyevaa ba edda una a belibela na an ire-aara.»

Edda una dagalaaka ásete miya, ura á miya ba ñane

(Luka 9:49-50)

³⁸ A ba Yuhanna á elvan ge Yaisu: «Malum, ñere wá, ña naa ura umele á ñgyá jini-aha am emnde an zhera á ña, amá ña naba piyante, adaba ñane palle á miya ka.»

³⁹ A ba Yaisu: «A'aa, piyawanteka. Adaba baaka ura a magaa najipu an zhera-aaruwa ni, am iga-aara á valya elva áte iya.

⁴⁰ Adaba máki edda-aara dagalaaka tsawe ásete miya wá, ura á miya ba ñane.

⁴¹ Yá ndaakur ba jirire, ma edda-aara a vakurte ba yawe á essha keni, máki a vakurtaa adaba zhera-aaruwa geni kwa emnde á *Almasiihu wá, edda-aara á de shansha lafa-aara.»

Haypa wá, náza a gwágweseka

(Mat. 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² Zlafe adaliye, a ba ñane á elvan ge itare: «Má edda-aara mbedanaambede palle á egdzara ñanna ta fetaare áte iya na á dem haypa wá, ámbane tá ñgudanem nákwá á há hiya am mbiye, tá eblyanma am haye, á emtsa, ñgulma ba una ñanna ge edda-aara.

⁴³ «Máki erva á ña ankwá á dáká á dem haypa wá, naba icica áte ka, eblyanveblye ba yiyiye. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka na an erva palle, arge una ká njá an erva-aha á ña bukerde, amá ká dem kára á jahanama, kára na á emtseka defekideki na. ((

⁴⁴ Jahanama ñanna wá, ma weshege-aara, ma kára-aara keni, á emtseka defekideki.))

⁴⁵ Máki sera á ña aŋkwa á dáká á dem haypa wá, naba icica áte ka, eblyanveblye ba yiyiye. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka na an ser palle, arge una ká njá an sera-aha á ña bukerde, amá tá de eblyaká á dem kára á jahanama na. ((

⁴⁶ Jahanama ñanna wá, ma weshege-aara, ma kára-aara keni, á emtseka dekideki.))

⁴⁷ Zlabe ádalíye, máki ice á ña aŋkwa á dáká á dem haypa wá, naba sansese ice ñanna. Ámbane ká dem zlanna á Dadaamiya an feke palle, arge una ká njá an ice-aha á ña bukerde, amá tá de eblyaká á dem kára á jahanama na.

⁴⁸ Jahanama ñanna wá, ma weshege-aara, ma kára-aara keni, á emtseka dekideki.

⁴⁹ «Diyaweddiye geni, ma ware keni, á de maraná ba kára názu am edda-aara, ma emtake, ma emtaŋka keni, ba seke náza elleña á maraná ñane emtakire á dale.

⁵⁰ Elleña wá, duksa ñgelama. Amá máki elleña ñanna baaka dñdñire-aara mazla-aara mu, tá maganá uwe ganakini á gevge dñdñe zlabe ádalíye? Baaka pute dekideki. Adaba una ñanna, marausemare duksa ñgelama am kure, njawinja an hairire am dagave á kure.»

10

*Elva á Yaisu áte elva a ica nika
(Mat. 19:1-12; Luka 16:18)*

¹ A naba tsete ge Yaisu am tate ñanna, a zlálá á dem kwara á Yahudiya. Am Yahudiya, a de ebzu guwa á Urdun. Áhuwa keni de jarammeje emnde

kwakya ázeṅara, a fantau ge kwaraterse elva á Dadaamiya, adaba ṅane nja-aara ba estuwa.

² Am sarte ṅanna maa, ta duhe ge *Farisa-aha umele ádezeṅara, ta de ndavanu elva geni tá tsagwadana átekwa. A ba itare tá elvan ge ṅane: «Vantevahe *tawraita barama ge zhele geni á belanaabela mukse-aara?»

³ Ge vaterte jawápa maa, Yaisu keni a nda-vaterundave, a ba ṅane á elvan ge itare: «A bakuraa uwe Muusa áte una ṅanna?»

⁴ A ba itare: «Muusa wá, a yaa barama geni zhele ṅanna á puwanante nalmesheri á ica nika ge mukse, á vanteva am erva.»

⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Muusa a puwakurte una ṅanna adaba ba degdegire á ire á kure.

⁶ Amá áte una am fakte wá, estuweka. Am fakta, am sarte na Dadaamiya a nderaa duksa bademme wá, “a nderaterhe tara zhele an mukse”.

⁷ “Adaba una ṅanna zhele á ya tara eddeṅara an emmeṅara, tá njá antara mukse-aara.

⁸ Itare ta buwa ṅanna, tá gevge ba vuwa palle.” Estuwa, ta buweka mazla-aara, tá geva ba vuwa palle.

⁹ Daaci názena ni a janmaa Dadaamiya wá, a icanveka urimagwe.»

¹⁰ Am sarte na tá am bere antara pukura-aha-aara maa, ta naba ndavanu ge pukura-aha á ba áte elva ṅanna zlaḃe adaliye.

¹¹ A ba ṅane á elvan ge itare: «Ma ware una zhele, máki a belaa mukse-aara, a de gaa umele,

a magaa ba gwardzire, guge haypa an mukse-aara na a belanaa nane.

¹² Ba duksa palle ge mukse keni. Máki a segashe am mba á zhele-aara, a de gaa umele, a magaa ba gwardzire.»

*Yaisu a gaterar barka ge egdzara
(Mat. 19:13-15; Luka 18:15-17)*

¹³ Emnde kwakya ta sanaa egdzara ge Yaisu geni á puwaterar erwa a barka-aara, amá pukura-aha ta naba valaterarhe ge emnde a sá egdzara nanna.

¹⁴ Amá náterna Yaisu wá, a naba jehe ge erwaunde, a ba nane á elvan ge pukura-aha: «Piyawaterteka, yawáterya, a sarsawa egdzara ásezerwa, adaba *kwára á Dadaamiya náza á emnde na má garevge ba seke itare.

¹⁵ Yá ndaakur ba jirire: Ma ware edda-aara keni, máki lyevaaka dem kwára á Dadaamiya ba seke náza á egdzere wá, nane á taa demka dekideki.»

¹⁶ Am iga á una nanna, a naba lyevaa egdzara á dem erwa-aara, a puwaterar erwa, a gaterar barka.

*Sleberba a se ndava sera á shifa áza Yaisu
(Mat. 19:16-20; Luka 18:18-30)*

¹⁷ Dedde Yaisu áte barama, ankwa á zlála maa, a duhe ge zhele umele ádezenara á ba an zhagade, a de kezlaa ugje am sera-aara, a ba nane á elvan ge nane: «Malum, diyandiya ganakini ka ura mággwe. Naba ndindhaha, yá maga tara uwe antara uwe, lauktu yá shá shifa na á zleka na?»

¹⁸ A ɲwanante ge Yaisu, a ba ɲane: «Labára ká dfahiyá an ura mággwe? Baaka ura mággwe, máki Dadaamiya ka palle.

¹⁹ Ábi diyakdiya shairiya-aha á Dadaamiya na a ba ɲane: Jeka shifa, maɲka gwardzire, ileka, maɲka seydire á fida áte ura, zlermeká duksa á ura, dematervedeme tara eddeɲa an emmeɲa. Ábi diyakdiya una-aha ɲanna baɲemme.»

²⁰ A ɲwete, a ba ɲane: «Una ɲanna kwaye á sawa am egdzarire-aaruwa keni ɲanaaɲa.»

²¹ A belanu ice á Yaisu, wayetewayá jipu am ervaunɲe-aara, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Máki estuwa wá, a yakar ba duksa palle. De valuvale názu am rezege á ɲa baɲemme, tegatertega shunɲu-aara ge talage-aha, ekka watse ká shánsha laɲa-aara am samaya. Daaci sawa dfabidaba.»

²² Ba a cenaa una ɲanna wá, puwaapuwa vuwa-aara, ba eptsa iga-aara, a zlalá an dzámá ire campaukkwe, aɲaba nalmane-aara kwakya jipu.

²³ Daaci Yaisu a zharaa pukura-aha-aara, a ba ɲane á elvan ge itare: «Kay! Zlazlaɲa jipu geni tá demda emnde a berba am *kwara á Dadaamiya.»

²⁴ Palle á názu tá ndahaná pukura-aha baaka, elva ɲanna jauje ge ndzedá-aatare. Amá ɲane a fateraarhe zlaɲe áɲaliye, a ba ɲane: «Una yá ndaakur ba jirire, zlazlaɲa jipu ganakini tá demda emnde á dem kwara á Dadaamiya.

²⁵ Náwa zlazlaɲa ganakini á dedde názlegwame am biye á lipere, amá zlazlaɲa

ba náza á sleberba zlaɓe ádaliye ge dem kwara á Dadaamiya.»

²⁶ Ba ta cenaa una ɗanna pukura-aha wá, tá geja ba ire. A ba itare: «Máki ba estuwa wá, baaka ura á ɗezlesenjzle ɗekideki.»

²⁷ A zharateraahe ge Yaisu, a ba ɗane á elvan ge itare: «Áza emnde wá, una taa gevka, amá Dadaamiya wá, baaka názu dzegwanka ɗane.»

²⁸ Piyer a eksetaa elva, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Kwaye ɗere, yanjeránya duksa baɗemme, ɗá ɗaba ba ka.»

²⁹ A ɗwete ge Yaisu, a ba ɗane á elvan ge itare baɗemme: «Yá ndaakur ba jirire, ma ware una a yaa há-aara, bi egdzar mama-aha-ɗara zala an ɗwasha, bi emmeɗara, bi eddeɗara, bi egdzara-aara, bi fe-aara, máki a yanaa aɗaba zhera-aaruwa antara aɗaba labare á higa wá,

³⁰ ba jirire á de shansha zlaɓe ádaliye unaha ɗanna baɗemme ma huɗe deremke keni; ma bere, ma egdzar mama-aha-ɗara zala an ɗwasha, ma emmeɗara, ma egdzara-aara, ma fe-aha. Baɗemme á de shansha zlaɓe ádaliye á ba am duniya na. Amá wá, zlaɗa keni á shushe. Á katafke á de shá shifa na á zleka na.

³¹ Amá emnde kwakya ta zuɗɗwa ba itare kina, tá de gev emnde a kataliya. Emnde kwakya tá am kataliya kina, watse tá gev emnde a katafka ba itare.»

*Yaisu anƙwa á sanse ge keyire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya
(Mat. 20:17-19; Luka 18:31-34)*

³² Tara Yaisu antara pukura-aha-aara tá áte barama á dala á dem Urusaliima. Yaisu wá, ñane á katafke, pukura-aha-aara tá anƙwa dabaná á kataliya, ta yiyiye cekwaangudí antara ñane. Pukura-aha-aara tá á ba an lyawa am vuwa. Dikele á emnde na tá dábaterdaba na keni, tá á ba an lyawa ñanna. Yaisu a dante pukura-aha-aara zlaɓe á daliye á dezeɓara, a ndaaterahe zlaɓe á daliye názena watse á de shá ñane,

³³ a ba ñane á elvan ge itare: «Duwa á miya á dem Urusaliima kina na wá, iya *Ura á emnde bademme tá de eksivaksa, tá de vite ge male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraita. Tá de ndahaná itare geni a jareja shifa-aaruwa. Daaci tá de fime am erva ge emnde na baaka nadina-aatare,

³⁴ tá de zlazlisá itare, tá de kyafiyar itare nyaihe, tá de ziyá itare an ja, tá de janá itare shifa-aaruwa. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.»

*Ndáva á tara Yakuba antara Yuhanna
(Mat. 20:20-28)*

³⁵ Am iga á una ñanna maa, ta duhe ge egdzara á Jaibaidaiyus, tara Yakuba an Yuhanna, ádeza Yaisu. A ba itare tá elvan ge ñane: «Malum, náwa ña se ñala ázeɓa, máki ñá shansha barama-aara.»

³⁶ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwá kátá uwe kure ázerwa?»

³⁷ A ba itare: «Máki á bashaɓerɓasha er-vaunɗe á ña wá, má watse de njakiinja am yaikkire á ña wá, ñá kátá palle á ñere á de njá

am nadafa á ña, palle á ñere keni á de njá am názlaba á ña.»

³⁸ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane: «Ábi diyakurka wedere á kure na ma andze kwá ndava ñane na. Kina wá, watse kwá dzegwándzegwa emtu sha zlada áte náza-aaruwa na watse yá essha na? Zlabe ádaliye, watse kwá dzegwándzegwa emtu sepá názena watse yá sepaná ya am vuwa-aaruwa na?»

³⁹ Ta naba ñwanante: «Ñá dzegwándzegwa,» a ba itare. A ñwaterante ge Yaisu: «Shagera,» a ba ñane á elvan ge itare: «Watse kwá de shá zlada á ba áte náza-aaruwa, watse kwá de sepá názena yá de sepaná ya am vuwa á kure.

⁴⁰ Amá elva a de njá am nadafa-aaruwa antara názlaba-aaruwa wá, am erva-aaruweka una ñanna. Sledé-aha ñanna náza emnde na ni Dadaamiya a tsatsaterán ge itare.»

⁴¹ De cenarácena una ñanna pukura-aha umele kelaawa na maa, ta naba ica ervaunđe áte tara Yakuba antara Yuhanna.

⁴² Cenácena Yaisu, a d̄aaterte bademme-aatare ádezejara, a ba ñane á elvan ge itare: «Náwa diyakurdiya ganakini emnde na ta slekse-aha á larde ba itare am duniya na wá, tá anjka á kwára larde-aha-aatare an mára hákuma áte emnde. Male-aha á ekse keni, tá anjka á mára hákuma-aatare am ekse.

⁴³ Amá jeba á una ñanna wá, a gevka am dagave á kure. Ma ware una á kátá gev male keni, arge una ñanna wá, a gevge ba seke walaadí á kure.

⁴⁴ Ma ware una á kátá gev slekatafke á kure

keni, a gevge ba seke nave á kure. Malira ba una nanna am ice á Dadaamiya.

⁴⁵ Adaba ba iya *Ura á emnde bademme keni, sanká geni tá se magina emnde slera, amá iya una ya se magateraa slera ge emnde, ya se yá shifa-aaruwa, geni yá lyelye emnde ba kwakya.»

*Yaisu a vante ice ge Bartimawus
(Mat. 20:29-34; Luka 18:35-43)*

⁴⁶ Mazla-aara maa, daraada am Yairikau. Am sarte na tá anƙwa á zláá am ekse nanna tara Yaisu antara pukura-aha-aara maa, kwakya emnde na ta dábaterdaba. Anƙwa ura wulfe zhera-aara Bartimawus egdza á Timawus, a njehe áte baráma na tá anƙwa dabaná itare na, ge njala áza emnde.

⁴⁷ Am sarte na cenáncena ganakini ba Yaisu ura Nasarátu una á degashe na, a fantau ge dāha Yaisu á ba an ká kwara, a ba njane: «Yaisu *Egdza á Dawuda, tasla á ŋa zivarze.»

⁴⁸ Kwakya emnde na ta valarhe, ta banaa a dufe, amá njane a far ká kwara, a ba njane: «Egdza á Dawuda, tasla á ŋa zivarze.»

⁴⁹ Daaci a tsaahē ge Yaisu, a ba njane: «Daufaha, á sawa.» Ta de dante wulfe na, a ba itare tá elvan ge njane: «Ehhiga kwa mazla-aara, kwaye á dākdaha, sawa ásezenjara.»

⁵⁰ A naba tsetehe á ba áte watsewatsire, a puwanve kacekaca-aara, a duhe á ba an zhagade.

⁵¹ Daada áza Yaisu, a ba Yaisu á elvan ge njane: «Ká kátá yá magaká estara kina?» A njwanante ge wulfe, a ba njane: «Yá kátá ba ice, malum-aaruwa.»

⁵² A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Naba zláálá á da, mbakaambe fetarfire á ña.» Ba seke ndaha á miya na, shansha ice-aara, a d'abete Yaisu.

11

*Yaisu á dem huđe á Urusaliima
(Mat. 21:1-11; Luka 19:28-40; Yuh. 12:12-19)*

¹ Herzharanteherzhe Urusaliima am dalbe á ekse-aha buwa tara Baytifaji antara Baytaniya, tá áte vuwa á Wa Anyaranyara maa, Yaisu a belaa pukura-aha-aara buwa á de katafke.

² A ba ñane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem ekse na kwaye á katafke á miya na wá, ba tara demda á kure wá, kwá de bera egdza á ezzenwa an ñgudá, zlađe njateka ura áte iga-aara, naba pelawaapele, sawiyansa.

³ Máki ura a bakuraa, kwá maga uwe kure, bawanamba ge edda-aara geni a ndavanaa Yaakadada, watse á eptsakurnaptsa zlađe ádaliye.»

⁴ Mazla-aara ta naba zlala, ta de bera ezzenwa áte ñgudá áte wakyiya á ura herzhe an we á baráma, ta naba eppela.

⁵ Ta ndavateru ge emnde na tá áhuwa, a ba itare: «Labára kwá pelá ezzenwa na?»

⁶ Ta ñwaterantehe, ta bateraa elva na a ndaateraa Yaisu na, daaci ta naba yaterhe ge emnde ñanna, ta sawa an ñane.

⁷ Ta sanaa ezzenwa na ge Yaisu, ta ndakete kacekaca-aha-aatare áte iga á ezzenwa ñanna, lauktu a njetaa Yaisu átekwa.

⁸ Emnde kwakya ta pelanse kacekaca-aha-aatare áte baráma, emnde umele ta dátsaa hyema á debina am fe, itare keni ta se pelanse.

⁹ Daaci ma emnde na tá á katafke á Yaisu, ma emnde na tá am iga-aara keni, bademme-aatare tá leva ba hula, a ba itare: «Dadaamiya wá, Slekse. A ganga barka ge edda una á sawa an zherá á Yaakadada na.

¹⁰ A famfe Dadaamiya barka am kwará á wulfe á eggyemiya *Dawuda na watse mí njá am huđe-aara na. Dadaamiya am samaya wá, Sleksa ba ñane palle.»

¹¹ Daaci a dem ge Yaisu á dem huđe á Urusali-ima, a zlála ba suuwe á dem *mashidi yaikke. De zharanaazhara názu am mashidi maa, ba segashe-aara, ta naba eptsá á dem Baytaniya antara pukura-aha-aara, adaba anƙwa á sawa vayiya.

Yaisu a nyainyainve mama á nabugda

(Mat. 21:18-19)

¹² Makuralla-aara maa, ta naba segashe am Baytaniya, tá anƙwa á eptsá zlaɓe ádaliye. Ate baráma maa, ñanaaƙa waya Yaisu.

¹³ A naa mama á nabugda an hyema átekwa yiyiye cekwaanƙuɗi an itare, a naba duhe geni ámbane anƙwa egdzere átekwa. Duwa-aara á dem ekte á nabugda ñanna, amá shanka ba názara keni átekwa, sey a jauwa ba hyema, adaba sarte a yá á nabugdeka.

¹⁴ Daaci a ndaase elva-aara áte nabugda ñanna, a ba ñane: «Ekka wá, gaɗɗiru tá nánka egdzere áte ka mazla-aara.» Cenarancena pukura-aha una ñanna bademme.

Slera á Yaisu am *mashidi yaikke

(Mat. 21:12-17; Luka 19:45-48; Yuh. 2:13-22)

¹⁵ Am sarte na daraada am Urusaliima maa, Yaisu a de á ba am *mashidi yaikke. Daduwa á dem mashidi maa, a de beraa emnde a válá kazlaña antara emnde a shekwa-aara am huđe-aara, a naba ngyaterse ásegashe. A zadánve tabel-aha á emnde a peteke, antara kurshi-aha á emnde a válá takala masar.

¹⁶ A piyaterte ge emnde a degashe an kazlaña am huđe á mashidi, ge dáná á dem tate umele.

¹⁷ Daaci a fantau ge kwaraterse názu am wakita á Dadaamiya, a ba nane: «Ankwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba Dadaamiya: Bere-aaruwa wá, tá dahaná an bere á mága maduwa á emnde bademme. Amá kure, kwa ganve hwalakwa á nabera-aha.»

¹⁸ Ba ta cenaa una nanna male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraita wá, mazla-aara ta naba fantau ge mága pute-aatare ge kedá shifa á Yaisu. Damda lyawa am itare, adaba bademme á emnde hayaranhaya jipu elva na a kwaratersaa nane.

¹⁹ Eblyablya vaci maa, ba degashe Yaisu am huđe á berni antara pukura-aha-aara bademme.

Tá shaná estara emnde duksa na tá yekaná áza Dadaamiya

(Mat. 21:20-22)

²⁰ Makuralla-aara an enlya-waabere maa, ta naba eptsehe zlafe adaliye, tá sem berni. Am sarte na tá áte baráma á sawa maa, ta naa nabugda na welasewele antara uksuwe-aara bademme.

²¹ A naba yehete ge Piyer elva na a ndaasa Yaisu áte nabugda ñanna. Daaci a ba ñane á elvan ge ñane: «Malum, ezzhárá emtsaáde, nabugda na ka nyainyaivaa ka áwaya na, emtsamtsa baðemme.»

²² Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-ahaara baðemme: «Yá ndaakur ba jirire, máki fakurtarfe an Dadaamiya wá,

²³ ma kwa banán ba ge wa na náwa ñane na: Tsetse áhuna, de eblyememblye am haye keni, á naba gevge. Máki magakurka shaige, fakurtaarfe á ba an jirire geni názena kwá ndavaná kure á de gevge wá, ba á gevge ñanna aɗaba kure.

²⁴ Aɗaba una ñanna yá ndaakur ba jirire, máki kwá yeká duksa wá, fawtarfe ba seke shakuránsha duksa ñanna zlauzle, sey ba kwá shansha.

²⁵ Daaci máki kwá aṅkwa á maga maduwa, amá diyakurdiya ganakini aṅkwa slehaypa an kure wá, naba yawanarye, Eddekure na am samaya na á de yakuraarye ge kure keni. ((

²⁶ Amá má kure kwá yateraarka ge emnde wá, Eddekure na am samaya na, á yakuraarka ge kure keni.))

A vantaaware hákuma ge Yaisu?

(Mat. 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷ Saremsa zlaɓe ádaliye á sem Urusaliima maa, ta naba dem *mashidi yaikke. Yaisu aṅkwa á jaɗaba am mashidi ñanna, ta naba duhe ge male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitira ira male-aha á larde ádeza Yaisu,

²⁸ ta de ndavanu elva, a ba itare: «Ka shanaa áme hákuma á mága duksa-aha na? Emtu a vaktaa ware baráma-aara?»

²⁹ A ηwaterante ge Yaisu, a ba ηane: «Iya keni, yá ndavakurundave duksa palle. Máki vakuriteva jawápa wá, iya keni yá ndaakurse tate na ni ya shaa hákuma átekwa.»

³⁰ Daaci a ba ηane á elvan ge itare: «A belanaa ware Yuhanna ge se magaterá baptisma ge emnde? Dadaamiya emtu, emndimagwaha he? Vawiteva jawápa.»

³¹ Ta fantau ge ndahanaa am dagave-aatare emtsaade: «Má mi banaa a belanaa Dadaamiya, watse á bamiya: Labára fakurtaareka an ηane?»

³² Má mi banaa ta belanaa ba emndimagwaha keni, zlazlafa zlafe.» Ta kuva emnde jipu adaba bademme á emnde fartarfe ganakini Yuhanna nabi á Dadaamiya.

³³ Adaba una ηanna, «Diyanjerka», a ba itare tá elvan ge Yaisu. A ba Yaisu á elvan ge itare: «Iya keni yá ndaakurka náza-aaruwa ma ya shaa hákuma á mága duksa-aaruwa áza ware keni.»

12

Naraje an emnde a mándzawe ta yateraa fe am erva

(Mat. 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹ Am iga a una ηanna maa, Yaisu a vaterte elva an naraje na. A ba ηane á elvan ge itare: «Ankwa ura umele a ica fe-aara, a dzebaa náfa á inabauhi am hufe-aara, a jantaave an dala, a magaa tate á beca egdza a náfa, ira bere á

edda á ufa fe ñanna, daaci a yateraa fe ñanna bademme am erva ge emnde a slera, ñane a daa shula.

² Samsa sarte á egdza a náfá maa, a naba belaa palle á emnde a slera-aara áseza emnde na a yateraa fe am erva na, geni á se lyanvaalya dzaanara am egdzara á náfá na.

³ Amá itare, ta naba eksevaa sleslera ñanna, ta zuhe an já, ta belanaahe an erva dey.

⁴ Edda á fe a naba belaa sleslera-aara umele. Ñane keni ta se zlazlese, ta kyanmaarhe.

⁵ Edda á fe na a naba belaa sleslera-aara zlaɓe ádaliye. Ñane wá, ta se jaa ba shifa-aara. Kwaye ñane názena ta magaterte ge emnde a slera á edda á fe. Umele ta shanu ba zlaɗa, umele ta jaa ba shifa-aara.

⁶ A jauwa ba ura palle áza edda á fe ge eɓbela-aara, egdza-aara ba ge ñane wayaawáyá jipu na. Am iga-aara a belaa ba ñane. A ba ñane: “Egdza-aaruwa ba ge iya na wá, sey tá de fá zherwe áte ñane.”

⁷ De samsa egdza-aara ñanna maa, a ba emnde a kwara fe am dagave-aatare: Yawwaa, kwaye samsa edda una watse á zaná ñane waráta á fe á miya na. Gwawamiyargwe, jaumiya shifa-aara, fe-aara ñanna á de gev ba náza á miya.

⁸ Daaci ta eksevaa egdza-aara ñanna, ta naba jaa shifa-aara, ta de eblyanve áte iga á dala.»

⁹ Daaci a ndavateru ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Kina wá, watse á magaterá uwe edda á fe ge emnde a kwara fe ñanna? Ay degiya watse á se ceɓa emnde ñanna bademme, á faterem fe-aara am erva ge emnde umele.

10 Anƙwa naraje am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane:

Ba nákwá ɲanna ta eblyanvaa emnde a nyáɲa bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á ɲáná ɲane ndzedá á bere ɲanna baɗemme.

11 Kwaye ɲane názena a maganaa Yaakadada, shagera ge miya, máki namiyanna duksa ɲanna.

Ábi ndaakursende naraje ɲanna.»

12 Male-aha á Yahudiya-aha tá kátá eksa Yaisu á ba am sarte ɲanna, aɗaba diyardiya ganakini á bálá nákwá ɲanna á ba áte itare. Amá a wateraa lyawa átuge emnde, daaci ba tse-aatare, ta naba zláá, ta yanhe.

*Elva á hadáma ge male á larde á Rauma
(Mat. 22:15-22; Luka 20:20-26)*

13 Daaci ta de magaa sawari-aatare, ta belanve *Farisa-aha antara emnde á sleksu *Hirudus, ge de ndavanu elva tá tsagwadáná an ɲane.

14 Ta duhe ge emnde ɲanna, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Malum, diyaɲerdiya geni ekka wá, ka slejirire, baaka lambe á ɲa átuge ice á emnde, baaka lambe á ɲa áte ɲgahire á urimagwe keni. Ka, ká kwaraterse ba uɲɲule á Dadaamiya ge emnde. Ndaaɲernda ba jirire, am *tawraitá á miya mu, anƙwa emtu baráma á puwaná hadáma ge male á larde á Rauma, baaka he? Buweka ɗekideki, ɲá eppuwa emtu, ɲá puweka he?»

15 Amá diyaadiya Yaisu názena a satersa na. Daaci a ba ɲane á elvan ge itare: «Labára

kwá tsagwadfitságwada? Sawiyansa shunḡu yá nanaana.»

¹⁶ Ta naba de sanaa shunḡu na. A ba Yaisu á elvan ge itare: «Nderáva á ware una áte shunḡu na? Ira zhera na, zhera á ware?» Ta ḡwanante, a ba itare: «Náza á male á larde á Rauma.»

¹⁷ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Daaci má estuwa wá, puwawanpuwa ge male á larde názu zlaya-aara, ge Dadaamiya keni názu zlaya-aara.» Baɗemme-aatare tá maga ba najipu á jawapa-aara ḡanna.

*Ndava áza Yaisu áte tse á emnde am faya
(Mat. 22:23-33; Luka 20:27-40)*

¹⁸ Daaci ta duhe ge *Saduki-aha keni ádeza Yaisu. Ba itare emnde na tá bantsa itare, baaka tse á emnde am faya na. Ta se ndavanu elva, a ba itare:

¹⁹ «Malum, anḡwa a puwamitaa Muusa, a ba ḡane: má kedaakeda egdza emmeḡara ge ura, a yaa mukse baaka egdzere wá, a melesemele egdza emmeḡara ge zhele-aara mukse ḡanna, a fanfa wulfe ge egdza emmeḡara na kedaakeda na.

²⁰ Iyau, ndza tá anḡwa dawalaa vuye ta egdzar mama, duwa á makaji-aatare, a gaa gyaale, amá a naba kedehe, a yaa mukse na, baaka egdzere.

²¹ Daaci a naba melese ge sledába-aara mukse na, ḡane keni a naba kedehe, a yaa mukse na baaka egdzere. A melese ge keyire-aatare keni, ḡane keni ba lahe ḡanna.

²² Itare vuye na ta gaa ba mukse ḡanna palle, amá baaka ura a yaa egdzere an ḡane, lauktu á kedá. Am iga-aatare, a keda ge mukse na keni.

²³ Vaci tse á emnde am faya mu, watse átuge ware mukse na palle? Adaba itare vuye na ndza mukse-aatare ba njane palle!»

²⁴ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Kure jakuraaveje áte baráma a jirire. A jakuraa uwe áte barama? Adaba diyakurka názu am wakita á Dadaamiya, diyakurka ndzedá á Dadaamiya keni dekideki.

²⁵ Adaba máki tsarettse emnde am faya wá, baaka gá mukse, ma njwasha keni baaka de gá zhele mazla-aara. Emnde bademme tá de njá ba seke malika-aha am samaya.

²⁶ Elva a tse á emnde am faya maa, ndaakurseka názena a puwetaa Muusa áte elva a dake emtu? Adaba a ba Dadaamiya á elvan ge Muusa áte eggye-aha á kure werre wá: Ba iya una ya Dadaamiya á Ibrahimia, ya Dadaamiya á Isiyaaku, ya Dadaamiya á Yakubu.

²⁷ Daaci máki estuwa wá, tá á ba an shifa-aatare emndu werre. Adaba Dadaamiya wá, njane Dadaamiya á emnde na tá an shifa, Dadaamiya á emnde na ni tá an emtseka. Daaci diyaweddiye ganakini jakuraaveje ba jirire.»

Yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya?

(Mat. 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ Anjwa malum á *tawraitamele, a cenanaa á ba an hyema-aara názena ta ndaana tara Yaisu antara *Saduki-aha maa, njane a nanna ganakini njwaterternja Yaisu shagera. Daaci njane keni a naba duhe an ndava-aara ádezenjara, a ba njane

á elvan ge ñane: «Yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya bademme?»

²⁹ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Eccena kwa, náwa yá ndakndaha: Cenevaacena elva na ba shagera *Iserayiila! Yaakadada Dadaamiya á miya wá, ba ñane palle una Yaakadada.

³⁰ Ewwáya Yaakadada Dadaamiya á ña an er-vaunđe á ña bademme, an shifa á ña bademme, an enkale á ña bademme, ira an ndzedá á ña bademme.

³¹ Eccena zlaɓe á daliye náwa buwire-aara: Ewwáya sleriya á ña ba seke ire á ña. Baaka una á ju ge una-aha ñanna.»

³² A ba malum á tawraitá na á elvan ge Yaisu: «Una wá, ñwakteñwa shagera, malum. Elva á ña na ba kalkale-aara. Yaakadada wá, ba ñane palle una Dadaamiya, baaka umele.

³³ Shagera ba urimagwe á wáyá Dadaamiya-aara an er-vaunđe-aara bademme, an enkale-aara bademme, an ndzedá-aara bademme, ira á wáyá sleriya-aara ba seke ire-aara. Yaikka ba una ñanna arge sadake á dabba-aha, antara sadake á duksa-aha umele na tá vante ge Dadaamiya.»

³⁴ Nanna Yaisu ganakini a ñwanante á ba an unñule-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ekka wá, a yakar ba kapáka palle ge dem *kwara á Dadaamiya.»

Am iga á una ñanna, baaka ura a kwamaa ndavanu elva mazla-aara.

**Almasihu á tsaaka an wulfe á *Dawuda
(Mat. 22:41-46; Luka 20:41-44)*

³⁵ Daaci Yaisu anƙwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am *mashidi yaikke maa, a naba ndavateruhe, a ba ɲane: «Ta bantsa malum-aha á *tawraita *Almasiihu wulfe á *Dawuda mu, a sawa estara?»

³⁶ Adaba ndza a banba Dawuda an hákuma á Shedeƙwe Cufedde, a ba ɲane:

A ba Yaakadada á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njinja am nadafa-aaruwa, dem sarte na má ganatervege kelaade-aha á ɲa tate á puwa sera á ɲa.

³⁷ Dawuda an ire-aara a dahanaa an Yaakadada. Ay á sawa estara kena ni á gev wulfe-aara na?»

Bademme á dikele á emnde ɲanna, ta cenana vaa á ba an higa.

Yaisu anƙwa á gíyá emnde geni a farfa hyema áte ire-aatare áza malum-aha á *tawraita (Mat. 23:1-36; Luka 20:45-47)

³⁸ Daaci am sarte na anƙwa á vaterte sera á elva-aha, a ba ɲane á elvan ge itare: «Faufa hyema am ire á kure áza malum-aha á *tawraita. Adaba itare ta emnde a waya marava am zane sadadde, tá kátá emnde tá gater use an ga ire am dagave á zlamaha.

³⁹ Am mashidi keni maa, tá kátá ba slede na átire ge náza á emnde bademme na. Ma am muɲri keni, itare sey tá de kátá ba slede na ni an dárádza jipu na.

⁴⁰ Emnde a za ɲwasha wegyege áte há keni ba itare. Daaci tá sladanve maduwa-aatare ákatafke á emnde wá, geni ta emnde a jirire ágire. Itare zladfa-aatare á de jauje ge náza á emnde bademme vaci shairiya.»

Sadake á nasherire na a fanaa wegyege a mukse

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Daaci a njehe ge Yaisu herzhe an nakwati na tá puwa sadake á nasherire á dem huđe-aara na, á zhára emnde tá anƙwa puwa sadake á dem nakwati na. Á zhára dikele á emnde a berba, tá puwa sadake-aatare wá, sadake-aatare kwakya jipu.

⁴² Am iga-aatare maa, a tsetehe ge wegyege a mukse umele ɲane taláge, a de puwum kwaba-aara buwa.

⁴³ Daaci Yaisu a dante pukura-aha-aara, a ba ɲane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Wegyege a mukse na kwaya ɲane talage ba jipu na wá, ɲane a puwum názá-aara, jauje ge náza á emnde bademme.

⁴⁴ Adaba itare wá, kwakya nalmane-aatare ta saa ba cekwa-aara ge sadake á nasherire. Amá mukse na wá, ɲane talage. Baaka tsa umele, amá a naba saa názu am rezege-aara bademme.»

13

Yaisu á ndáhá elva a mbeɗa *mashidi yaikke
(Mat. 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Saresse am *mashidi yaikke maa, a ba pukura-aara umele á elvan ge ɲane: «Malum ezzhara emtsaade jeba á nderáva á mashidi na, yaikkire-aara antara zariyire á náƙwa-aha-aara na bademme.»

² A ɲwanante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Ká nanna una ɲanna bademme na wá,

watse á mbedá baɗemme, ba nákwá palle keni watse á jauka áte ukfeɗara nákwá.»

Zlaɗa-aha na watse á magava lauktu á zla duniya

(Mat. 24:3-14; Luka 21:7-19)

³ De njaanja Yaisu áte ire á Wa Anyaranyara am ndaɗɗire á *mashidi yaikke. Pukura-aha-aara tara Piyer an Yakuba, Yuhanna ira Andere, itare wá, tá aɗkwa ázeɗara. Ta ndavanuhe ge pukura-aha-aara ɗanna, a ba itare tá elvan ge ɗane:

⁴ «Ndaɗerndaha watse á magava am sarte-ara una ɗanna? Watse ɗá dise áte uwe ganakini herzhé á magava duksa-aha ɗanna?»

⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure wá, faufa ba hyema, a se keɗarakuraaka emnde umele.

⁶ Aɗaba watse kwakya emnde na tá de sawa an zhera-aaruwa, ma ware keni á se ba: Ya ɗane ba iya. Daaci tá se keɗa emnde kwakya.

⁷ Watse kwá cenáncena labare á wáwa-aha am larde-aha na ba herherzhé an kure, antara am larde-aha na yiyiye an kure, amá gazlauka ɗekideki. Sey á magaavemage una-aha ɗanna, amá zlaɓe zle á duniya ka emtsaɗe.

⁸ Watse larde umele á de darge larde umele an wáwa. Emnde á slekse umele, tá de darge kwara á slekse umele an wáwa. Á de gejava haha am tate-aha gergere, á de demda waya am larde-aha gergere. Una-aha ɗanna wá, zlaɓe ba fakta á zlaɗa emtsaɗe, ba seke náza á mukse na fanantaufe zlaɗa á ya.

⁹ «Amá kure wá, faufa hyema ba shagera áte ire á kure. Adaba watse tá dákurá á de katafke á shairiya, tá de slerpákurá an ja am mashidi-aha-aatare. Watse tá de tsákurá á katafke á male-aha á duniya, tá de tsákurá á katafke á slekse-aha adaba zhera-aaruwa. Estuwa, kure keni kwá de ndaasendahe seydire áte iya á katafke-aatare.

¹⁰ Amá wá, sey máki cenarácena emnde labare á higa am jeba-aha á emnde na tá am duniya bademme, lauktu á zla duniya.

¹¹ Am sarte na ni watse tá dákurá á de katafke á shairiya na wá, dzamauka ire á názena kwá de ndaaná kure, de ndaundaha ba názena ni á de semsa á sem ire á kure am tate nanna. Adaba una nanna elva á kure ka, á de vakurta ba Shedekwe Cudedde.

¹² Am sarte nanna maa, emnde umele tá de vaterta ba itare an erva-aatare egdzar mama-aha-aatare ge emnde, geni a de cebarateraaceba. Dada-aha keni tá de vaterta ba itare egdzara-aatare ge emnde, geni a de cebarateraaceba. Egdzara umele keni tá de daterar ge dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare, tá de ceba ba shifa-aatare.

¹³ Emnde bademme tá de dá ba kelaadire ádete kure adaba zhera-aaruwa. Amá edda una tsaatse shagera dem halavuwa-aara wá, á lyelye shifa-aara.»

*Zlafa na baaka kalle-aara na
(Mat. 24:15-28; Luka 21:20-24)*

¹⁴ «Watse kwá nanna duksa na ni tá daháná an shagerkire emtanjka dekideki na am tate na zlaya-aara ka. (Ma a ndaasa ware elva-aaruwa na keni, a cenevaacena elva nanna ba shagera).

Vacite na ni má nakuranna duksa nanna wá, watse kyaakya ge emnde na tá am Yahudiya, tá zlerda zhagade á dem huđe á wa.

¹⁵ Edda una áte ire á bere keni, a tsunƙa á dem huđe á bere ge hálá kazlaŋa-aara.

¹⁶ Edda una am fe keni, a eptseka á sá ge se hálá naŋgyuwe-aara.

¹⁷ Watse á tsaame kwa zlaďa á nƙasha na watse tá á huđe am sarte nanna, antara nƙasha na tá an egdzara áte erva na!

¹⁸ Nalaunála Dadaamiya ganakini a gevka lámare nanna am sarte á ekhye.

¹⁹ Adaba watse kwakya jipu zlaďa am sarte nanna. Ta nderaa estuwa duniya daga am fakta sem vatena, jerka jeba á zlaďa nanna dƙidƙeƙi. Á de jerka keni zlaďa na ni ta kalle an una nanna.

²⁰ Ma andze gulanaaka Dadaamiya hare-aha á zlaďa nanna wá, ma andze á jauka ura an shifa ba palle keni. Amá a naba gulanaahe ge Dadaamiya adaba emnde na a dzeratersaa nane tá átuge nane na.

²¹ «Daaci am sarte nanna, ma a bakurnaa ware: Náwa aŋkwa *Almasiihu áhuna, bi kwaye aŋkwa áhuwa, lyiyauka elva nanna dƙidƙeƙi.

²² Adaba watse tá jesaareje almasiihu-aha fida, antara nabi-aha fida am sarte nanna. Watse tá maga nalaama-aha antara najipu-aha gergere, geni ambane tá keďateraakeda emnde na ni a dzeratersaa Dadaamiya na áte eŋkale.

²³ Kure wá, faufa hyema ba shagera, adaba fanakuremfa am vuwa zlauzle.»

*Sawa á *Ura á emnde bademme
(Mat. 24:29-31; Luka 21:25-28)*

²⁴ «Am iga a hare-aha á zlaɗa ɲanna maa, vaciya á de gevge danɲwe bademme, tere keni á de máreka parakkire-aara,

²⁵ terlyakwa-aha keni watse tá geda á sem áhá, bademme á ndzedá á názena áte samaya á de gejavtegeje ba ɲarɲare sleɗe.

²⁶ Daaci watse tá zhára ba iya *Ura á emnde bademme yá aɲkwa á sawa áte kumba, yá sawa an hákuma yaikke antara ɗemɗemire.

²⁷ Watse yá bela malika-aha-aaruwa á dem karáfke-aha á duniya ufade kerɗe, tá jatermaare ge emnde na ya dzeratersaa ya na á sawa am tate-aha bademme.»

*Gárava an nabugda, má yaaya hyema
aɲwaslire*

(Mat. 24:32-35; Luka 21:29-33)

²⁸ «Diyaweddiye á ba áte mama á nabugda. Máki kwa nanna gedaageda hyema átekwa, yaaya umele aɲwaslire wá, diyakurdiya ganakini herzhavteherzhe madare.

²⁹ Una keni ba duksa palle. Máki aɲkwa á magava duksa-aha ɲanna wá, diyaweddiye ganakini iya keni yá á ba áte we á sera mazla-aara ge sawa.

³⁰ Yá ndaakur ba jirire: emnde a zamane na tá de zlauka ba estuwa, sey máki naranna duksa-aha ɲanna.

³¹ Tara samaya an haha wá, tá nabe keɗa, tá zlauzle. Amá elva-aaruwa wá, á keɗeka ɗekideki, sey má gevge.»

Sarte á zle á duniya wá, diyaa ba Dadaamiya palle

(Mat. 24:36-44)

³² «Amá elva á hárá á bere, antara sarte ḡanna wá, baaka slediya-aara dekideki. Ma malika-aha am samaya, ba *Egdza á Dadaamiya keni diyaa, sey diyaa ba Dadaamiya palle ḡane Dada.

³³ Daaci faufa hyema, pauka hare, afaba diyakurka sarte ḡanna.

³⁴ Una ḡanna watse á magava ba seke náza á edda á há, má á daa shula. Lauktu á zláá, á faterem huḡe á há-aara am erva ge emnde a slera-aara, ma ware keni á far slera na á de maganá ḡane, á vante sawari ge slewufa á wakiya, geni a peka hare dekideki.

³⁵ Daaci ba duksa palle ge kure keni. Pauka hare, tsakwautsakwa hyema, afaba diyakurka sarte na ni á de sá edda á há átekwa na. Bi watse á sá an maḡaripu, bi an huḡe á vayiya, bi an ireḡya, bi an enḡya.

³⁶ Máki saasa am beressire wá, a se berakurka kwá am hare.

³⁷ Elva ḡanna ya bakurnaa iya na wá, ge emnde baḡemme. Daaci baḡemmire á kure, pauka hare, tsakwautsakwa hyema!»

14

Male-aha tá am sawari á eksá Yaisu

(Mat. 26:1-5; Luka 22:1-2; Yuh. 11:45-53)

¹ A juwaa ba hare buwa tá maga muḡri á *Paska antara muḡri á depaiḡ na baaka shahi á makala am huḡe-aara na. Am sarte ḡanna maa, male-aha á *liman-aha, antara malum-aha

á *tawraitá, tá ankwá tatayaná á ba an ndzedá dabari ganakini tá eksevaksá Yaisu á ba an nasherire, tá kedanaakedá shifa-aara.

² A ba itare am dagave-aatare: «Magaumika una vaci munri, geni a tsaranteka emnde elva.»

*Mukse na a puwar waye ge Yaisu
(Mat. 26:6-13; Yuh. 12:1-8)*

³ Am sarte na Yaisu am Baytaniya maa, a dem mbá á Simaun umele ndza á waná derve. Tá arge dfafa maa, a duhe ge mukse umele an kuderá á waye umele tá dfahaná an nardisa, á se emtake, kwakya gane-aara keni. Daaci mukse na a naba kezlanvuhe ge we á kuderá á waye nanna, a puwanem waye na am ire ge Yaisu.

⁴ Emnde na tá ankwá áhuwa nanna wá, emnde umele-aatare a naba jaterhe ge ervaunde, a ba itare am dagave-aatare: «Azara nampire-aara kina ta badzanve waye na?»

⁵ Ábi ma andze tá naba veluvelé ma gursa deremke keni, daaci ma tá naba tegatertega ge talaga-aha.» Daaci ta fantau ge far haypa ge mukse na.

⁶ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Weshawananteka ire ge mukse na. Labára kwá hyainá lyuwa? Názena a maginaa nane na shagera jipu.

⁷ Adaba talaga-aha wá, ma vaatara keni watse tá á ba átevege kure. Ba kelaa má kwá kátá magaterá shagerire, watse ba kwá emmaga. Amá iya wá, watse ya baaka átevege kure.

⁸ Mukse na wá, ñane maginaamaga názena ni a dzegwanaa ñane. A puwiyar waye na wá, tsatsiyaatsatse zlauzle ge ñeliya am evege.

⁹ Yá ndaakur ba jirire, am huđe á duniya bađemme, bađemme á tate na ni tá de bálá labare á higa átekwa na wá, tá de ndaha názena ni a maganaa mukse na keni, tá de viyanaaka.»

Yahuda ankwá á vela Yaisu
(*Mat. 26:14-16; Luka 22:3-6*)

¹⁰ Am iga a una ñanna maa, a naba tsetehe ge Yahuda Iskariyaut, ñane keni ba palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. A duhe ge ñane ádeza male-aha á *liman-aha, a de bateraa á kátá velateru Yaisu.

¹¹ Higa ge male-aha na, a ba itare tá elvan ge ñane: «Watse ñá vakte nalmane.» Daga á ba am sarte ñanna, Yahuda a fantau ge tataya faterem Yaisu am erva-aatare.

Yaisu arge masane á *Paska antara pukura-aha-aara
(*Mat. 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Yuh. 13:21-30*)

¹² Am váha zunñwire na ni tá zá muñri na baaka shahi á makala am huđe-aara na wá, tá cebán ba vacite ñanna egdza kyawe á *Paska. Ta ndavanu ge pukura-aha-aara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Ká kátá ñá de tsatsakaná áme dafa á Paska?»

¹³ Daaci Yaisu a eksetaa emnde buwa am pukura-aha-aara, a belateraa á de katafke. A ba ñane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem huđe á ekse, kwá de já ire antara zhele á sepa yawe am

hwama wá, d'abaud'aba á dem mba na á duwa ñane.

¹⁴ De bawanánba ge edda á há wá, a ba Malum: Áma bere na ñá de z'á d'afa á Paska am huđe-aara antara pukura-aha-aaruwa?

¹⁵ Daaci ñane á de marakurá bere yaikke átire ge bere an tsatsa kazlaña am huđe-aara bademme, kwá de tsatsamiya d'afa á muñri am huđe-aara.»

¹⁶ Daaci ba z'lálá ge pukura-aha na á dem huđe á ekse, tá de bera duksa ba seke una a baternaa Yaisu na. Ta tsatsaa d'afa á muñri am bere ñanna.

¹⁷ Am iga a mangaripu maa, daada Yaisu antara pukura-aha-aara.

¹⁸ Am sarte na tá an'kwa á z'á masane, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire, watse á veliya ba palle á kure, kwa emnde na náwa má z'á d'afa átirpalle na.»

¹⁹ Daaci bademme á pukura-aha jáviya ba tá kyuwa. Ta fantau ge ndavanu an palpale, ma ware keni á baná ba: «Iya ka ndza Yaakadada?»

²⁰ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Watse á veliya ba palle á kure, kwa pukura-aha kelaawa ju buwa na náwa má z'á d'afa am tása palle na.

²¹ Iya *Ura á emnde bademme wá, ñaaka pekya-aara, sey ba yá emtsa. Áte una ta puwete am wakita á Dadaamiya áte ya wá, ba estuwa. Amá watse z'ad'a jipu ge edda una ni á de veliyá ñane, ambane ma yareka.»

Masane Cufedfe

(*Mat. 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Kaur. 11:23-25*)

²² Am sarte na tá aṅkwa zá masane maa, Yaisu a eksetaa dafa, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kezlanve dafa na, daaci a vaterte ge pukura-aha-aara. A ba ṅane á elvan ge itare: «Nawmbare, lyauvalya. Una na wá, vuwa-aaruwa.»

²³ Am iga a una ṅanna maa, a eksante feka, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a vaterte, itare bademme sharushe. Am sarte na tá aṅkwa esshá, a ba ṅane á elvan ge itare:

²⁴ «Una ṅanna uzhe-aaruwa a puva a adaba emnde kwakya, Dadaamiya á ṅgudaterá an una ṅanna namána ge emnde.

²⁵ Yá ndaakur ba jirire, am sali kataliya na wá, yá dalika á shá yawe á egdza a náfa mazla-aara, sey watse yá de shá ba una aṅwaslire am zlanna á Dadaamiya.»

²⁶ Am iga á una ṅanna maa, ta eksante láhe á gálá Dadaamiya, ba tse-aatare, ta zlálá ádete ire á Wa Anyaranyará.

A ba Yaisu watse á yiyaaya Piyer

(*Mat. 26:31-35; Luka 22:31-34; Yuh. 13:36-38*)

²⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Bademme á kure na watse kwá yiyaaya. Adaba aṅkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ṅane: “Watse yá ejja suni, bademme á kyawe-aha tá de zadevzade.”

²⁸ Amá má watse tsanetse am faya wá, watse yá daada ba iya zunṅwe arge kure á dem Galili.»

²⁹ A ba Piyer á elvan ge ñane: «Ma yarakaaya emnde umele keni, iya wá, yá taa yakaaka ðekidèki.»

³⁰ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yá ndak ba jirire, an vayiya ba vatena na, lauktu á kyuwetekyuwa tsákálá ge buwire wá, watse ká banba ka ser keye geni diyakikire.»

³¹ Amá a farhe zlaðe áðaliye Piyer, a ba ñane: «Yá ndaaka una ðekidèki. Ma á eksa shifa keni, emtsa á miya ba buwa.» Pukura-aha umele keni baðemme ta ndaha ba una.

Yaisu am Gaicaimane
(*Mat. 26:36-46; Luka 22:39-46*)

³² Am iga á una ñanna maa, daraada am tate umele tá ðahaná an Gaicaimane. A ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Njawinja áhuna, kwaye iya yá de maga maduwa áhuwa.»

³³ A eksetaa tara Piyer an Yakuba ira Yuhanna, á zláá antara itare á dem tate ñanna. Daaci a fantau ge tápá emtañkire, antara zlaða na ni an tsaka ire na am ervaunðe-aara.

³⁴ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Baaka zlaða na ni yá tapanka am ervaunðe-aaruwa na, yá tápá zlaða á emtsa. Naba njawinja áhuna, pauka hare ðekidèki, sherauseshere ice ba shagera.»

³⁵ A zlalehe yiyiye cekwaanğudí an itare, a de kezlaa ugje am haha, a magaa maduwa, a ñala Dadaamiya geni máki á gevge wá, a sawka zlaða ñanna ásete ñane.

³⁶ A ba ñane: «Eddaye-aaruwa, ðaaka názu á gevka ázeña. Tasle á ña, jinaaja zlaða na ásete

iya na. Amá wá, a gevge ba namaari á ña arge náza-aaruwa.»

³⁷ Daaci ba tse-aara wá, a seza pukura-aha keye na, amá a se berater tá am hare. A ba ñane á elvan ge Piyer: «Simaun, ka ñara ka pa hare? Dzegwakanka njá an ice ba saa palle keni degey?

³⁸ Pauka hare! Magaumaga maduwa geni a badakuruka shaitaine. Adaba ire á urimagwe wá, wayaawáya jipu mága fesaarfire, amá baaka paydá á vuwa.»

³⁹ A zlalehe zlafe ádaliye, a de magaa ba maduwa-aara ñanna.

⁴⁰ Eptsa-aara zlafe ádaliye áseza pukura-aha-aara, a se berater tá á ba am hare. Dzegwaránka basha háre d'ekid'eki. Daaci ta ba haslakke ba estuwa, baaka názu tá ñwananta itare.

⁴¹ Am sarte na a eptsa ge keyire, a ba ñane á elvan ge itare: «Kure kwá pá ba hare á kure, kwá an'kwa á puwansepuwe shifa á kure ka? Ay degiya hyaahya pa hare ñanna, iya *Ura á emnde bademme, hyephye sarte-aaruwa. Kwaye tá de fime am erva ge emnde a haypa.

⁴² Tsawetse, kwaye samsa edda una ni a veliyaa ñane na, mí de yainuye!»

Ta eksevaa estuwa Yaisu

(Mat. 26:47-56; Luka 22:47-53; Yuh. 18:3-12)

⁴³ Ba elva ñanna keni zlafe zlanaaka Yaisu wá, kertenj tá zhárá ba sesse Yahuda palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. Emnde kwakya tá sá d'aba Yahuda ñanna, tá an katsákar-aha, antara zade-aha ceppe am erva. Ta belateraa male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita, ira male-aha á Yahudiya-aha.

44 Yahuda na a veluwa ɲane Yaisu na maa, kwaratersekware zlauzle nalaama á ɲgyekwaterá Yaisu ge dikele á emnde ɲanna. A ba ɲane á elvan ge itare: «Ba máki kwa niina yá aɲkwa gan use ge ura ni, seke aɲkwa urire á ɲere an edda-aara wá, edda una kwá tatayaná kure na ba ɲane, naba eksauváksa, ɲawanaaɲa ba shagera, má kwá danda na belawanaaka.»

45 Ba samsa Yahuda ɲanna wá, a naba duhe suuwe ádeza Yaisu wá, «Use Malum,» a ba ɲane, á gan use an ervaunɲde-aara palle ágire.

46 Daaci yalla á ba emnde na, erva am mbiye ge Yaisu, ta naba eksevaahé.

47 Ay, palle á emnde á Yaisu a naba tedese masalam-aara am bere, a waa sleslera á male á *liman-aha, a icanaa hyema palle.

48 A ba Yaisu á elvan ge emnde na ta se eksa ɲane: «Kwá se eksiyá an masalam-aha, antara zade-aha am erva na mu, ya neyle emtu?»

49 Ábi kelaazare yá njá á ba am dagave á kure am mashidi, yá aɲkwa kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde, labára eksakurika? Amá diyaweddiye geni una ɲanna a gev ba geni, a gevge názena á ndaaná wakita á Dadaamiya.»

50 Daaci kyaakya zhagade ge pukura-aha bademme, ta naba yánhe.

51 Aɲkwa dawale umele a dɲaba Yaisu maa, ɲane a duwá á ba an gwadɲau-aara áte vuwa. Ta ekseksa ɲane keni,

52 amá a naba yateraa gwadɲau am erva, ba zhagade-aara an ukhyiye dey.

Yaisu á katafke á *kendekyiya yaikke
 (Mat. 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71; Yuh. 18:13-14, 19-24)

⁵³ Daaci ta naba daa Yaisu na á dem mba á male á male-aha á *liman-aha bademme. Kerten jarammeje male-aha á liman-aha, antara male-aha á larde, ira malum-aha á *tawraita bademme am mba á liman nanna.

⁵⁴ Piyer wá, a daa d'aba Yaisu ádehuwa, amá wá, gaterápteka d'ekideki. A de demhe á ba á dem riya á liman nanna. Áhuwa maa, a de demhe am dagave á emnde a ufa mashidi, tá an'kwa cena k'ará, a njehe.

⁵⁵ Male-aha á liman-aha antara emnde a *kendekyiya na bademme farantaufe ge tataya emnde ge mága seydire áte Yaisu, ma ba fida keni, lauktu ma tá bá nana'na shairiya á emtsa.

⁵⁶ Kwakya tsa emnde na ta de d'atsanve fida ge Yaisu, amá baaka názu ta eksanaa áte nane.

⁵⁷ Daaci ta tsetehe ge emnde umele, ta de magaa seydire á fida na áte Yaisu, a ba itare:

⁵⁸ «Zhel na degey ndza na cenáncena am mbuwe-aara a ba nane: Yá naba mbedánaambeda *mashidi yaikke na ta nderanaa emndimagwaha na, yá nderaalindere á ba am hare keye, á duka erva á urimagwe á dem hufe-aara, á bina.»

⁵⁹ Aley, ba itare keni jammeka elva-aatare am seydire-aatare.

⁶⁰ Daaci a tsete ge liman yaikke na á katafke á emnde bademme, a ba nane á elvan ge Yaisu: «Ká ndaaka elva d'ekideki ka? Tá ndáhá uwe nane áte ka emnde na?»

⁶¹ Amá n̄waaka Yaisu, a d̄u ba we-aara. A ndavanuhe zlaɓe ádaliye ge liman na, a ba n̄ane: «Ba ekka una ka *Almasiihu, Egdza á Saksage na emtu?»

⁶² A n̄wanante ge Yaisu, a ba n̄ane: «Ane, ya n̄ane ba ya. Amá baɗemmire á kure na, watse kwá niina zlaɓe ádaliye iya *Ura á emnde baɗemme, yá n̄já am naɗafa á Saksage na Sleksa ba n̄ane na. Zlaɓe ádaliye watse kwá niina yá sawa am kumba á samaya.»

⁶³ Ba a ndaase una Yaisu wá, liman yaikke na a naba dzadzanve zane áte vuwa-aara. A ba n̄ane: «Una wá, n̄a baaka an wedere á seyde umele mazla-aara.

⁶⁴ Ábi kwa cenanaa á ba an hyema á kure, a ganve ire-aara kalle an Dadaamiya. Ázara a ba elva á kure?» A ba itare baɗemme-aatare, «Una wá, n̄anaaṅa shairiya, a njeka an shifa ɗekideki.»

⁶⁵ Daaci emnde umele ta fantau ge kyefanem nyaihe am ice ge Yaisu, ta faɗanse ice an kacekaca, ta vavante ɗeɗekwa, a ba itare tá elvan ge n̄ane: «Diyeddiye emnde na ta jakja na.» Ta eksante emnde a ufa mashidi, ta vavante babarva itare keni.

*A ba Piyer n̄ane diyaaka Yaisu ɗekideki
(Mat. 26:69-75; Luka 22:56-62; Yuh. 18:15-18,
25-27)*

⁶⁶ Amá Piyer wá, zlaɓe ba n̄ja-aara am áhá-aara, am huɗe á há n̄anna. Daaci a duhe ge palle á kwatena-aha á *liman n̄anna ádezetare,

⁶⁷ a naa Piyer á cená kárá, a zharaa Piyer ba shagera, a ba ñane: «Ábi ka keni ka ba ura á Yaisu ñanna, ura Nasarátu na?»

⁶⁸ Amá eksarka Piyer ñekideki, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ma ká ndaha elva á uwe keni, diyanka ya ñekideki. Elva á ña na á duka á dem ire-aaruwa.» Daaci a naba tsetehe am tate ñanna, a zlala ásete wakyiya. Tsaktsakwalik-waa, á ba tsákálá keni.

⁶⁹ Cekwaangudfi wá, kwatena na nanna Piyer zlaɓe ádaliye, a ba ñane á elvan ge emnde: «Degiya zhel na kwaya ñane na keni, ba palle-aatare.»

⁷⁰ Amá Piyer ba eksarka ñanna. Shek-waashekwa cekwaangudfi a ba emnde na tá áhuwa, tá elvan ge Piyer: «Baaka shaige-aara ñekideki, ka keni ka ba palle-aatare. Adaba ekka keni, ka ura Galili.»

⁷¹ Amá Piyer a fantau ge za waɗa-aha, a ba ñane: «Náwa Dadaamiya diyanka dawale ñanna ñekideki.»

⁷² Ba ñane keni zawze waɗa wá, tsaktsak-walikwaa, á ba tsákálá ge buwire. Daaci a naba yehete názena a ndaana Yaisu. Adaba a bananba Yaisu: «Lauktu á kyuwetekyuwa tsákálá ge buwire wá, ká de banba ka ser keye geni diyakikire.» Daaci a naba fantau ge kyuwaa.

15

*Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Pilaatu
(Mat. 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Yuh. 18:28-38)*

¹ Daaci makuralla-aara á ba an enjlya-waabere, ta naba jamme ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á larde, malum-aha á *tawraita ira male-aha umele na tá njá am *kendekyiya na baðemme. Ta puwete zawa áte Yaisu, ta dáná ádeza sleksu *Pilaatu.

² A ndavanu ge slekse, a ba ñane: «Ba ka una ka slekse á Yahudiya-aha tá enndá na?» A ñwanante ge Yaisu: «Ba estuwa,» a ba ñane á elvan ge ñane.

³ Male-aha á liman-aha ta fantau ge dʒatsanve fida kwakya ge Yaisu.

⁴ Daaci a ba sleksu Pilaatu á elvan ge ñane: «Ká cenánka elva na tá tsakaná itare áte ka na emtu? Labára ká ndaaka elva?»

⁵ Amá Yaisu dúwa ba we-aara, ndahaaka elva mazla-aara, haa Pilaatu á maga najipu-aara.

Sleksu *Pilaatu a magaa názena tá kataná emnde-aara

(Mat. 27:15-26; Luka 23:13-25; Yuh. 18:39-19:16)

⁶ Ba kelaa má samsa muñri á *Paska maa, mbarsemba emnde a ekse, slekse á belaterá dangay palle, edda una tá kataná itare.

⁷ Ay am sarte ñanna maa, ndza anj kwa dawale umele, zhara-aara Barabas an ngudá am dangay. Ta halateraa antara emnde umele, ta magaa fitenire, haa ta naba ja shifa am fitenire ñanna.

⁸ Daaci ta naba dʒálá emnde a ekse ádeza sleksu *Pilaatu, ta de ndavanu názena ni mbarsembe ba kelaa iva na.

9 A ba sleksu Pilaatu á elvan ge itare: «Wayakurwáyá emtu an slekse á Yahudiya-aha, yá belakurnaabela?»

10 Diyaadiya tsa ganakini male-aha á *liman-aha ta danaa Yaisu adaba ba shelha, baaka elva umele.

11 Amá male-aha á liman-aha ta naba fantau ge gaa ervaunde á emnde. Adaba una njanna ta bantsa itare: «Belanernaabela ba Barabas.»

12 A ndavateruhe zlafe adaliye ge slekse, a ba njane á elvan ge itare: «Ay yá maganá uwe ge edda una kwá dahaná an slekse á Yahudiya-aha na?»

13 Ta njwanante á ba an ká kwara á dem zhegela, a ba itare: «Zlenlezlenela áte dzangala!»

14 A ba slekse á elvan ge itare: «A gu uwe estuwa?» Amá itare ta far hula á ba an ndzedá, a ba itare: «Zlenlezlenela!»

15 Am slekse á kátá hingatertehiga emnde, a naba belateraa Barabas. Amá Yaisu wá, ta zu an já, lauktu tá de zlenelaná áte dzangala.

*Sawji-aha tá anjwa á epsawa Yaisu
(Mat. 27:27-31; Yuh. 19:2-3)*

16 Daaci ta naba tedante ge sawji-aha á dem hufe á há á sleksu *Pilaatu, ta de jemmaa sawji-aha bademme ásetarge njane.

17 Ta tsekwanme am dira hanje, ta nderse dake, ta fadanse ire an njane agire *danjkaula.

18 Mazla-aara ta fantau ge gyanu rume agire, a ba itare: «Aska á ja, slekse á Yahudiya-aha.»

¹⁹ Ta naba tafanu zade am ire, ta kyafanem nyaihe am ice, ta kezlaa ugje á katafke-aara, tá fá daradza áte nane agire.

²⁰ Zlaruzle am epsawepsawa maa, ta tsakwanse am dira na, ta tsekwanme am nanjyuwe-aara. Daaci ta danse á dem tate na tá de zlenelaná átekwa na.

Náwa ta zlenelanaa estuwa Yaisu áte dzangala

(Mat. 27:32-44; Luka 23:26-43; Yuh. 19:17-27)

²¹ Tá anjwa danda maa, ta naba jaa ire antara ura Siraine umele, zhera-aara Simaun, eddetare ge tara Alaikzandere antara Rufus, nane átira sa á sawa am makwata. Daaci sawji-aha na ta naba hyarhe ge sepala dzangala á Yaisu.

²² Ta danhe Yaisu na á dem tate na tá dahaná an Gaulgauta na, amaana: Tate á feka á ire.

²³ Áhuwa nanna maa, ta kátá fanu mbazla ge Yaisu. Mbazla nanna keni anjwa duksa yaiyaihe am huđe-aara ge gulanna zlađa, amá Yaisu shaaka.

²⁴ Mazla-aara ta naba zlenelehe áte dzangala. Itare ta tegaa kazlaŋa-aara am dagave-aatare. Ge tega kazlaŋa-aara na wá, ta maga njeri am dagave-aatare, ganakini a sesse edda una ni á zaná nane ma uwe keni.

²⁵ Am sarte na ta zlenelanaa áte dzangala nanna wá, ta zlenelanaa am saa maselmane á enjya.

²⁶ Ta naba puwete dalila á já shifa-aara an ire ge nane, a ba itare: «Ŋane una slekse á Yahudiya-aha.»

27 Tá aɲkwa neyle-aha buwa ta zleɲelateraa átirpalle antara Yaisu áte dzaɲgala-aha-aatare. Palle ta zleɲelanaa am nadafa-aara, palle keni am nazlaba-aara. ((

28 A gevaa estuwa názena ni a ndaana wakita á Dadaamiya. Adaba a ba wakita á Dadaamiya: «Ŋane keni ta femhe am kezlakula á emnde a mága haypa.»))

29 Emnde a degáshe am tate ɲanna tá geja ba ire, tá ábera ezzlazle. A ba itare tá elvan ge ɲane: «Há! ba ka una! Ábi ka bantsa ka: Ká naba mbedfanaambeda *mashidi yaikke na, á ba am hare keye ká nderendere umele, á ba ka?

30 Labára ká taa ɲezlanaaka ba ka ire á ɲa? Tsekwanaatsekwa kwa ire á ɲa áte dzaɲgala na!»

31 Male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita keni, ta epsawse ba estuwa. A ba itare am dagave-aatare: «Iyau, á dzegwándzegwa ɲezla emnde umele; ire-aara wá, á taa ɲezlanaaka!

32 Ábi ɲane *Almasiihu, slekse á *Iserayiila keni ba ɲane. A tsekwanaatsekwa ire-aara áte dzaɲgala wá, bademme mí fetarfe áte ɲane.» Antara ba emnde na ta zleɲelateraa antara Yaisu na keni, ta ezzlazle.

*Náwa ndza a emtsaa estuwa Yaisu
(Mat. 27:45-56; Luka 23:44-49; Yuh. 19:28-30)*

33 An vacitire wá, a naba tsekwaa ge tabedammire ásetarge duniya bademme, dem lásar emnde tá á ba am tabedammire ɲanna.

34 Am saa keye wá, Yaisu a ketaa kwárá á ba an ndzedfa: «Aili! Aili! Laima sabaktani?» Amaana wá: «Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya? Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya?»

35 Á bá emnde umele am emnde na tá ankwá á tsatse áhuwa: «Á dāha nabi *Ailiya degiya nane.»

36 Palle-aatare a naba tedante zhagade, a de eksetaa sausau, a ngudetaa áte zade, a femhe am mbazla umele dānđāne ba estuwa, daaci a kante, a fantaa áte we ge Yaisu geni a shushe. Daaci a ba nane: «Zharaumizhára emtsaade, má watse á semsa *Ailiya nanna á se tsekwanaatsekwa.»

37 Amá Yaisu a fu hula á ba an ndzedfa, mazla-aara á dese ge shifa am nane.

38 Am sarte nanna maa, ankwá kacekaca á dzegwa am *mashidi yaikke wá, a naba tamme kalkale, a fantau á sawa átire sem áhá.

39 Male á sawji-aha á Rauma na ankwá áhuwa, á njá am ndanñire á wafke á Yaisu, nanna emtsa a Yaisu maa, a ba nane: «Zhel na wá, egdza á Dadaamiya ba jire.»

40 Nwasha umele keni ndza tá ankwá áhuwa. Ta tsaahē yiyiye, lauktu ta zhara názena ni ankwá á magava na. Tá ankwá tara Maari mukse á emnde a Magdala, an Salaume, ira Maari emmetare ge tara Yakuba cekwa antara Yauseys.

41 Nwasha nanna wá, daga am Galili tá ankwá dāba Yaisu, tá ankwá melanumele. Tá ankwá zlabē ádaliye nwashā umele am tate nanna, itare keni ta saa á dāba ba Yaisu.

*Hedá á Yaisu**(Mat. 27:57-61; Luka 23:50-56; Yuh. 19:38-42)*

⁴² Vacite ñanna maa, vaci mága niya, adaba makuralla-aara kwaskwe á puwansepuwe. Herzhe á belya vaci wá,

⁴³ a semhe ge Yusufa ura Arimatiya. Yusufa ñane wá, ura male am *kendekyiya yaikke. Am ervaunđe-aara ñane keni anƙwa á ufa ba zamane á njá am *kwara á Dadaamiya. Daaci ñane a naba sherse ice, a duhe ádeza sleksu *Pilaatu, a de ndavanu baráma á eksa emtsa á Yaisu.

⁴⁴ Cenáncena sleksu Pilaatu ganakini kerten emtsamtsa Yaisu, a mága ba najipu-aara. Adaba una ñanna a belaa we, ta de dahanante male á sawji-aha. A se ndavanuhe, a ba ñane: «Emtsaaara shekwaashekwa emtu?»

⁴⁵ Am sarte na cenáncena jirire-aara áza male á sawji-aha na, a naba vante baráma ge Yusufa.

⁴⁶ Daaci Yusufa a de shekuve kalpakane, jeba á kalpakane ñanna ba lefedđe, a se tsekwa emtsa á Yaisu áte dzangala, a de fademe am kalpakane na. Daaci a de feme am evege ta yese am cacera, a berhanu palame yaikke ge we á evege ñanna.

⁴⁷ Amá tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari emmenara ge Yauseys wá, itare ndza tá á ba áhuwa, ta ezzhara am sarte na tá hedá Yaisu ñanna.

16*Yaisu tsetse am faya**(Mat. 28:1-8; Luka 24:1-12; Yuh. 20:1-10)*

¹ Dedde kwaskwe á puwansepuwe maa, tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari emmenara ge Yakuba, ira Salaume, ta de shekuve waye-aatare á se emtake, ta fehe, geni watse tá de wecar ge emtsa á Yaisu.

² An enlya werre ge laade, lauktu á sessa vaci wá, daraada itare ádete irekhya.

³ Am sarte na tá átira duwa, a ba itare am dagave-aatare: «Kina mu, watse á berhamiyan-vuwa ware dada palame na ge we á evege?»

⁴ Amá daraada wá, ta de beraa ba an berha dada palame nanna áte we á evege.

⁵ Ta naba duhe á dem hufe-aara wá, ta de beraa ba dawale á njá am nadafa, am nangyuwe dzayye. A naba jaterhe ge lyawa nwashana.

⁶ «A wakurka lyawa,» a ba dawale nanna á elvan ge itare. «Adaba kwa se tataya Yaisu ura Nasarátu na ta zlenelanaa áte dzangala na. Nane baaka áhuna, tsetse am faya. Náwa tate na ndza á zlava nane átekwa na.

⁷ Kina wá, kure wá, zlauzlálá, dawateranda labáre ge pukura-aha-aara, Piyer keni á ba am itare. Baira deme watse á daada ba Yaisu nanna zunḡwe arge kure, á dem Galili. Kwá de nanaana áhuwa, ba seke una ndza bakurnaa nane.»

⁸ Daaci ba segashe-aatare am irekhya na wá, ta tedante zhagade emtsaade ge lyawa, tá gyagya ba seke maagara, palle á ura á baná elva ge ura baaka am itare, adaba gazlargazla jipu.

UNA DIYARKA EMNDE JIRIRE-AARA, MÁKI A PUWETAA BA MARKUS:

Yaisu a maranse ire-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala

(Mat. 28:9-10; Yuh. 20:11-18)

⁹ Am sarte na tsetsa Yaisu am faya, an enlya werre ge laade na wá, a maranse ire-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala zunḡwe. Mukse ḡanna wá, ndza ḡgyansenḡye Yaisu jini-aha vuye am ḡane.

¹⁰ A de balatersaa ḡane labáre á tse á Yaisu am faya ge emnde na ta dába ḡane. A de berater bademme tá á ba am emtanḡkire, tá kyuwa.

¹¹ Anḡkwa á bateranba dēme mukse na ganakini tsetsa Yaisu am faya, a naana á ba an ice-aara, aley fartarka.

Yaisu a maraterse ire-aara ge emnde-aara umele ta buwa

(Luka 24:13-35)

¹² Am iga á una ḡanna maa, Yaisu a marateraa ire-aara ge emnde buwa-aatare, tá áte baráma dete makwata, amá a nyanve ire-aara seke ḡane ka.

¹³ Ta daahe, ta de balaterse labáre-aara ge emnde-aatare umele, aley ba fartarka ḡanna.

Yaisu a marateraa ira-aara ge pukura-aha-aara kelaawa jemtekwe

(Mat. 28:16-20; Luka 24:36-49; Yuh. 20:19-23; Sler. emnde 1:6-8)

¹⁴ Shekwaashekwa zlabē ádaliye maa, Yaisu a de marateraa ire-aara ge pukura-aha-aara kelaawa jemtekwe tá arge dāfa. A naba velateraahe adāba baakire á fetarfire antara degdegire á ire na ta maganaa itare na. Adāba fartarka an

emnde na ta naa ɲane á ba an ice-aatare am iga a tsetse-aara am faya.

¹⁵ Daaci a ba ɲane á elvan ge itare: «Zlauzlálá á dem huɗe á duniya baɗemme, dawateranda labáre á higa na ge emnde baɗemme.

¹⁶ Ma a fetaara ware, lyevaalya baptisma, á lyelye shifa-aara. Edda una má fetarka wá, á de ɲezleka am shairiya á Dadaamiya.

¹⁷ Náwa najipu-aha na watse tá naana emnde, tá maganá emnde a fetarfe. Watse tá ɲgya jini-aha am ura an zhera-aaruwa. Watse tá ndáhá elva áɲwaslire na ni ba itare keni diyarka na.

¹⁸ Watse tá puwaterar erva ge emnde na ta lapika-aha, tá de mbembe. Zlaɓe á daliye, ma ta halante zahe am erva, ma ta shu daldalkwanu keni, ɓaaka nazu á magateránmaga duksa-aha ɲanna.»

Zlálá á Yaisu á dem samaya

(Luka 24:50-53; Sler. emnde 1:9-11)

¹⁹ Am sarte na ni zlauzle á tsakaterá elva Yaakadada Yaisu ge pukura-aha-aara maa, a naba kapte á dem samaya, aɲkwa á njá am naɗafa á Dadaamiya.

²⁰ Pukura-aha-aara keni, ta naba kyaa á de ɓálá labáre á higa am huɗe á duniya baɗemme. Ndza aɲkwa Yaakadada an itare am slera-aatare. A maratersaa ɲane ge emnde geni waazu-aatare jirire, aɗaba a magaa najipu-aha gergere á kyá erva an itare.

Wandala
The Holy Bible in the Wandala language of
Cameroon
La Bible en wandala

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wandala

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 May 2025 from source
files dated 13 May 2025

dec75dd5-4784-5059-aa00-668d508a6b0d